

**NŐ VAGYOK:
ÉN, ITT, MOST**

NŐ VAGYOK: ÉN, ITT, MOST

A nők szerepe és értéke a társadalomban

Tanulmányok, előadások

A Magyar Schönstatt-családok kiadványa
Óbudavár, 1997

A NŐK SAJÁTOS HIVATÁSA

Erhard Gertrud: „Zur sozialen Rolle der Frau” c. könyve alapján

A nő helyzetének alakulása

Történelmi visszatekintés

Kentenich atya szerint a nő helyzetét a történelemben a rendkívül erős ellentmondások jellemzik. „A legmagasabb megdicsőülés és a legmélyebb elátkozottság!” Így volt ez mindig. A női eszmény erősen inogva áll az emberiség és a történelem képében. Egyszer a fellegekbe emelik, majd teljesen durva, sértő módon egy tisztán biológiai „szülőgéppé” degradálják. Könyvtárnyi kötetet írtak tele a nőkről, a női hivatásról és eszményről. És micsoda teljesen eltérő és ellentmondó felfogásokkal találkozhatunk!

Ha csak magát a Szentírást vesszük példaként, ebben is milyen ellentmondó nőeszményeket találunk. Nézzük csak Jákob két feleségét, Ráchelt és Leát. Ráchel, a szép és kedves, aki rabul ejti Jákob szívét. Lea pedig az erős asszony, aki 10 fiút szül Jákobnak és ezzel naggyá teszi a családot. Ő lett így a Megváltó ősanyja (Ter 29-35. fej.). Mennyire más nőeszményt jelent Ráháb, az idegen szajha, aki befogadta és elrejtette Izrael kémeit Jerikóban és így megmentette házáat és családját a pusztulástól (Józs 2. és 6. fej.); vagy Debora, a bíró, aki a nép sorsát bátran és bölcsen intézte (Bir 4. fej.), vagy a Makkabeus anya, akinek a szeme látára végezték ki fiait, és aki bátorította a kicsit a hősi halálra (2Makk 7. fej.). Vagy ott van a két testvér, Mária és Márta. Márta szerető gondoskodással veszi körül Jézust, míg Mária „a jobbik részt” választva Jézus lábához ült és nyitott lélekkel itta szavait (Lk 10,38-42). Vagy ha belelapolozunk a Szentek életébe, a szent nők milyen változatos képcsarnokát láthatjuk! Még egy szerzetesrenden belül is milyen különböző nőeszményt testesít meg pl.: a két szent Teréz... De ellenpontként ott van a kurtizánok, jósnők és boszorkányok sora. Vagy Lót sóbálványá váló felesége, aki nem tudta odahagyni „kincseit” (Ter 19,15-26). A hitetlen Sára, Ábrahám felesége, aki kinevette az Urat (Ter 18. fej.). Jezabel, a féltékeny, erőszakos, pogány királynő... (1Kir 16, 18, 19, 21. fej.)

Más kultúrákba vagy vallásokba kitekintve megállapíthatjuk, hogy a kereszténységen kívül sehol sem tekintették a nőt a férfival egyenértékűnek és egyenjogúnak. Gondoljunk csak a mohamedánok háremeire vagy az afrikai és ázsiai népekre, ahol a család megélhetésének teljes gondja, a gyerekek ellátása egyedül csak az asszonyok dolga. Ők dolgoznak a földeken is, míg a férfiak politizálnak és háborúznak.

Mindezzel nem akarjuk azt mondani, hogy a kereszténység történetének nincsenek szégyenfoltjai. A keresztény kultúrákban sem tartották mindig tiszteletben a nők méltóságát és egyenjogúságát. Pl. Szent Tamás, az egyház elismert szaktekintélye is mit írt?! A férfi lényét valami igazinak, tisztának, meghatározottnak tekintette, míg ezzel szemben a nőt csak mintegy mellékeretménynek. Ezt a tévedését azonban korrigálta az egyház, és ma így tanítja: A férfi és nő egyenértékű, de nem egyforma. A kereszténységben kezdettől fogva benne volt az egyenjogúság vetőmagja. Gondoljunk csak a Teremtéstörténetre, Szent Pál leveleire (Gal 3,26-28) vagy Szűz Mária alakjára és a többi női szentre.

Kentenich atya történelmi példákból kiindulva nem egy előadásában részletesen kifejtette a férfiak rabszolgaságába kényszerített nők kiszolgáltatott helyzetét. Évszázadokon, évezredekken át tartott a nők leértékelése és megaláztatása. A történelem évszázadaiból folyamatosan hangzik felénk a férfi igájában sínylődő nő sikoltása. Mily nagyfokú rabszolgaságról van itt szó! Gondoljunk csak a pogány ókorra! És ami a legrosszabb, hogy az évszázadok alatt a nő úgy hozzászokott a rabszolgasághoz, hogy teljesen megbékélt vele. Iphigenia ugyan felpanaszolja sorsát, de ez csak egy kivétel volt. A nők élete állandó alávetettségben folyt. Lányként az apa fennhatósága alatt állt; feleségként a férj rabszolganője volt, és ha meghalt a férje, a fiai azt tehettek vele, amit akartak.

E sötét háttér előtt Kentenich atya az elsők között száll síkra és fejti ki a nő nagy értékét és sajátos feladatát a kultúra életében. Ebben a vonatkozásban egyfajta matriarchátusra adja a szavazatát, mely nem leváltja a patriarchátust, hanem együtt uralkodik vele a közéletben és a magánéletben egyaránt. Volt idő, amikor sokan azt hitték, hogy a történelmet a férfiak alakították. Ez nem így van! A nők is alakították, és szükséges, hogy ma is, jobban mint valaha, hatalmasan befolyásolják a világ sorsát. Kentenich atya már 1910-ben részletesen kifejtette a nőmozgalom értelmét. Az volt az álláspontja, hogy a nők helyzetét a megváltozott kor körülményeinek megfelelően kell meghatározni és behatá-

rolni. Kiemelten hangsúlyozta a női személyiség képzésének és a nők magasabb iskoláztatásának fontosságát és kötelességét.

Kentenich atya tudatosan figyelemmel kísérte a nőmozgalom alakulását. Magától értetődőnek tartotta, hogy megmozdultak a nők, hogy a korforduló világméretű átalakulásaiban egy új, egészséges helyzetet harcoljanak ki maguknak a kultúrnépeknél. Felhívta hallgatóságát, hogy megkülönböztetett figyelemmel kísérjék a női szektor fejlődését. Ő maga a nőkérdésben egy közbülső álláspontot képviselt, nem volt sem konzervatív, sem túl modern.

Európában a 20-as, 30-as évek a nők számára gazdasági, szociális és politikai tekintetben is nagy kulturális átalakulást, összeomlást hozott. Mindez a női lélek hatalmas összeomlását is maga után vonta. Amíg korábban a lányok a társadalom legtöbb szintjén a szülői házból rögtön egy új, saját családba léptek át, most egyszerre a munka világába, sokan egyenesen a gyárakba kényszerültek. A lányok, a fiatalasszonyok egyik napról a másikra ott találták magukat a férfiak mellett a modern gazdasági és létharcban. A fiatalasszony első közvetlen tapasztalata szerint azonban a gyár, a munkahely nem alkalmas élettér a női természet kibontakoztatására.

A gazdasági önállóságot hamarosan követte a szociális és politikai önállóság is. A nő a politikában is egyik napról a másikra nagykorú lett, választójogot kapott, és egy teljesen új világban találta magát. Ebben az átalakulásban megnyilvánult a nő nagyfokú igyekezete a külső önállóságra. Sokszorosan kitérte a világot. A szülői ház azonban értetlenül állt leánya új önállósága előtt. A fiatal lányoknál mindebből az otthontalanság, bizonyos belső gyengeség és gyámoltalanság érzése keletkezett. A lányokat egyáltalán nem készítették fel erre az átalakulásra. A nők felkészületlenül léptek a férfiak mellé a gazdasági létharcba, ami sokukban kisebbségi érzést keltett, amit túlkompenzálással próbáltak kiegyenlíteni. Ebből eredt az a veszélyes tendencia, hogy a nők férfiaknak akartak látszani és férfi értékekre törekedtek.

Kentenich atya mindezt látva arra kezdett törekedni, hogy a lányokban egy egészséges öntudatot és önértékelést ébresszen. Azt is megtette, hogy bevitt a lányok nevelésébe olyan sajátos férfi értékeket is, melyekre a későbbi munkájukban és a közéletben szükségük lesz. De úgy, hogy mindez sohase szorítsa háttérbe a sajátos női értékeket. Nem a közéleti aktivitásra helyezte a hangsúlyt, hanem a női személyiség képzésére. A lányok nevelésében szükség van egy olyan térségre, amelyben ki tud ala-

kulni sajátos női önazonosság-tudatuk. A mai egyoldalú, elférfiasodott kultúrával szemben fel kell nevelni egy bizonyos női kultúrát. A sok beszéd és vita helyett hozzálátott nőeszményének pedagógiai megvalósításiához.

Az ötvenes-hatvanas években Simone de Beauvoir és Betty Fridan fellépésével új korszak kezdődött a nőmozgalomban.

Ebben az időben a nőket tudatosan egyre jobban beszervezték az ipari gazdaság folyamataiba. Azt lehet mondani, hogy minden megmozdult, ami a nőiességgel, a nő külső életvitelével kapcsolatos. Egyre jobban kiegyenlítődték, egyformává váltak a női és a férfi szerepek, és folyamatosan növekedett a nők hatásköre a munka világában. Kentenich atya az Egyesült Államokban, majd 1965 után újra Európában nyitottan figyelte a változásokat és az új jelenségeket, miközben mindig újra hangsúlyozta, hogy nélkülözhetetlen a sajátos nőiség, és hozzájárulása a kultúrához. Abból, hogy ma a férfi és a női természet közelebb áll egymáshoz mint valaha, nem kell azt gondolni, hogy a férfiből nőt, a nóből férfit kell csinálni. Nehogy eltévedjünk: ahhoz, hogy valami tősgyökerelesen eredeti létrejöjjön, szükség van a teljes férfira és a teljes nőre, ahogy kölcsönös feszültségben egymást felébresztik és kiegészítik.

Kentenich atya látta és elfogadta, hogy sok nő belemerészkedik ill. belekényszerül abba, hogy hagyományos férfimunkát végezzen, és azt ugyanolyan jól el is végzi, mint egy férfi. Elhatárolta magát attól a korábbi felfogástól, mely a nő hatáskörzetét a konyha-gyermek-egyház hármassal írta körül. A modern nő kiharcolta helyét a teljes kultúrában, már nemcsak a családban tevékenykedik, hanem azon kívül, a munka hivatásában is. Pozitívan értékelte a női emancipáció gyümölcsét, a nemek egyenértékűségének új tudatát. Azt azonban elítélte, hogy a férfi és női sajátos nemi természet teljes kiegyenlítésére törekedjenek. Sajnálatos tény ugyanakkor, hogy a női emancipáció sokáig abban látta hivatását, hogy a lányokból férfiakat neveljen.

Ezzel szemben Kentenich atya lándzsát tört a nő eredetisége mellett. Nem nélkülözhető a nők sajátos női hozzájárulása az egész kultúrában, sőt még a legférfiasabb munkában sem. Egy nőnek eredetien nőiesnek kell maradnia akkor is, ha politizál vagy ha dolgozik. *„Ma sokfelől már a tetőkről kiáltják: Nélkülözhetetlen, hogy a nő a gazdaság minden ágában jelen legyen, és kifejtse ott női mivoltát. De szinte ugyanezzel a lélegzettel szét is rombolják, elférfiasítják ezt a női mivoltot”* — mondta Kentenich atya.

A leánynevelés sajátos feladatát abban látja, hogy egyrészt kaput nyisson a munka világába, másrészt biztosítsa, hogy a nő lelkének benseje, szíve el ne vesszen; hogy a sajátos női lélek és szellem átjárhassa az egész kultúrát és benne a munka világát is.

A nőkép torzulásai

a) A nihilista

A radikális feminizmus zászlóbontója Simon de Beauvoir, aki a „*A másik nem*” (1951) c. könyvében a Sartre-i egzisztencializmus alapján fejt ki nézeteit. Beauvoir egy nihilista nőképet állít követői elé. Az egzisztencializmus alapfeltevéseiből: Isten és az ember lényegi természetének tagadásából kiindulva tagadja bármiféle időfölötti, abszolút, szilárd nőideál létezését. Szerinte a férfi és a nő közötti minden sajátságos különbség — kivéve a biológiai-testi felépítést — egy társadalmi, szociális szereposztás eredménye. Ezt fejezi ki a sokat idézett híres mondanása is: „*Az ember nem születik nőnek, hanem nővé válik!*” A patriarchátus által a nőre kényszerített nőszerep megakadályozza a nőt abban, hogy kiteljesedett emberré válhasson. Beauvoir szerint a nő lényének és hivatásának, az örök nőiességnek mítosza csupán csak a patriarchátus kitalált hazugsága, a nő elnyomásának ideológiája. A modern nő célja tehát a felszabadulás, a nemiségbe öltöztetett bilincsek, a patriarchális értékrend szétzúzása. A modern nő eszménye az egzisztencializmus szavaival élve a feltétel nélküli önmegvalósítás.

Kentenich atya szerint a nőeszmény ilyen teljes tagadása azt a komoly veszélyt rejti magában, hogy az eszmény és iránymutatás nélkül maradt, teljesen szabad modern nő a gazdaságnak, a férfi igényeinek kiszolgáltatót játékszerévé válik. Mert mit kezdjen a szabadságával a sivatag közepén magára hagyott ember?!

Kentenich atya finom érzékkel a mélyére hatol a nőkérdésnek, és felfedezi, hogy a nőkép torzulásai lényegében a női természet sajátos lelki alapfolyamatainak félrevezetéséből, bizonyos természetes ösztönök önálló sodásából és deformációjából származnak. Itt, a lélek mélyén kell helyreigazítani, gyógyító impulzust adni a modern nőnek, hogy ismét igazán magára találjon.

Kentenich atya szerint a Beauvoir által bevezetett radikális feminizmus hátterében az a helyes felismerés áll, amit az irodalom a nő szociá-

lis kompetenciája alatt tart számon. Arról van szó, hogy a nők nagyobb tehetsége van általában a személyekkel való foglalkozásra. Összefügg ezzel az is, hogy a nők érzékenyebben reagálnak a külvilág ingereire és inkább tapasztalatból szerzik információikat. Alacsonyabb az ingerküszöbük, érzékenyebbek a fájdalmakra. Másrésztől szélesebb a figyelem-látószögük, a férfiakkal szemben sokkal több mellékes dolgot is észrevesznek. A férfiak általában jobban tudnak egyes dolgokra koncentrálni és a mellékes dolgoktól elvonatkoztatni. Vagyis a nők jobban érzékelik és jobban kötődnek a konkrét valósághoz.

A feminizmus erős öntudatának az alapja tehát a nők erősebb szociális kompetenciája. A nőknek ezt a sajátos értékét és tehetségét a mai feminizmus újra fel is fedezte és egyre jobban ki is hangsúlyozza. Pl.: a gazdasági és politikusi pályán egy új, női vezetési stílus szükségességét hirdetik, mely véget vet a férfiak állandó, pusztító vetélkedésének. Habár a radikális feministák kezdetben ebben a női sajátosságban is a nők elnyomatásának egy következményét látták és harcoltak ellene, egyre növekszik azok tábora, akik e sajátosságban bízva a nőktől várják és remélik egy emberibb világ kialakítását.

Kentenich atya fontosnak tartja, hogy a nők e sajátos értékét a félrevezetésektől és a visszaélésektől megőrizzük. Erre vonatkozóan biztosítéknak tartja, ha felépítünk a társadalomban egy olyan, idő fölötti nőképet, mely sértetlenül megmarad minden jogos változás közepette is.

b) A háztartásbeli

A szüleink, nagyszüleink idejében még általános volt az a felfogás, hogy a nő helye az otthonban, a háztartásban van. II. Vilmos császár a nő eszményét tömören így összegezte: A három „K” (Kind, Küche, Kirche, azaz gyermek, konyha, templom). Vagyis a politika, az államhatalom és a gazdaság a férfiak ügye.

Kentenich atya szerint a nők hatáskörének ilyen behatárolása ma megengedhetetlen megrövidítés. A neveltetés és az iskolázás által ma lehetőséget kell biztosítani a nőknek, hogy a munkában tevékenyen részt vehessenek. Eközben azonban lényegi követelménynek tartotta, hogy a nők minden foglalkozásban és a közéletben megőrizzék női sajátosságukat, és a kemény férfivilágba valami nőieset, valami anyaiat vigyenek be. Az atomkorszak számára nélkülözhetetlen egy új, jobban az asszonyok által alakított, politikai és gazdasági erkölcs. A nőknek határozottan fel kellene lépniük a közéletben is mindazért, amit a történelem folya-

mán megvalósítottak: a háztartások realizmusa, a nevelés felelőssége, a találatkonyság a béke megőrzésében, odaadás a gyógyításban... Ekkor lehetnének olyan, a szó legtágabb értelmében vett nemzetközi politikai erővé, mely rendkívül kötelező erkölcsi erővel rendelkezik. Erre égető szükség van, a nőket ezért sem szabad bezárni a háztartásba.

Kentenich atya szerint a nő legeredetibb munkája mindazonáltal a családi munka, mivel itt tudja a legjobban kibontakoztatni sajátos képességeit. Ezalatt elsősorban a kapcsolatteremtő képességét, a személyre irányultságát és anyaiságát kell érteni. A sajátosan női magatartás jellemzője, hogy ítéleteiben és cselekedeteiben gyakran a másokról való gondoskodás vezet. A nők kiválóan alkalmasak a személyes kommunikációra, a gyerekekről, öregekről és elesettekről való gondoskodásra és a felelősség hordozására. A családi munka tehát nagyon megfelel a nő kapcsolatteremtő képességének és anyaiságának. Mialatt közvetlenül gondoskodik övéi létbiztonságáról, bizonyos életközelséget is sugároz, mely szintén női természetének sajátossága. A család számára nagy hátrányt jelent, ha nélkülöznie kell az anya ilyen munkáját.

c) A „nőcske”

Ez a ferde nőkép nemcsak ma él, hanem végigvonult a kultúrák és korszakok sorozatán. Ebben az esetben a nő mint a férfiak és ifjak nemi ösztönének „tárgya” szerepel.

A nő ugyanis a férfi igények csillapításának soha ki nem apadó forrása. Egy érték, és ugyanakkor eszköz is. Ezért vetették már a történelem előtti kortól kezdve rabságba, uralkodtak felette és kihasználták céljaikra, de ugyanakkor félték is tőle. Mindez együtt határozta meg irántuk a férfiak alapmagatartását. Szerették, gyűlölték és félték tőle. Sok férfi nem kíván mást a nőtől, mint hogy rendelkezésére álljon igényei kielégítésére.

A nőmozgalom, különösen is a radikális feminizmus rendkívül hevesen tiltakozott ez ellen a nőkép ellen. Megbélyegezték a nők elleni erőszak minden formáját, beleértve a női testtel operáló reklámot is.

Kentenich atya szerint a nő hivatása nem merülhet ki abban, hogy a férfi szexuális örömszerzésének eszközéül szolgáljon. Ennél a kérdésnél elsősorban az emberi test értelméről van szó. A női test nem válhat a másik nem élvezeti cikkévé. A test ugyanis a lélek eszköze. Vagyis a lélek szolgálatában áll, a lélek társa. Csak így lehet az ember a test és lélek egysége. A lélek feladata a testhez és a test fölé való rendeltségében

a szabályozás. A testi ösztönök a sajátos dinamikájukkal együtt teljesen pozitív, építésre alkalmas erők. A nőknek általában könnyebb ösztönös nemi impulzusaikat a lélek és a test egészébe integrálni. A nő többletet Kentenich atya a teljesség, lelkesültség, szeretet kifejezésekkel jellemezte. A nők sajátos képességének tartja a szerelemben a lelki összetevő biztosítását, hogy a másik ne csak élvezeti tárgyat lásson benne, hanem élő személyt. Vagyis a szerelemben két ember találkozik és ajándékozza egymásnak teljes önmagát. A férfi nemi életének ilyen szabályozása a nő sajátos feladata. Áttelekésíteni, szeretettel telíteni minden testi gyengédséget egészen a szerelmi aktusig. Ez azt jelenti, hogy a férfi szexualitást alá kell rendelni a nőnek.

Ez ellen a radikális feminizmus hevesen tiltakozott, mondván, hogy a nő elsődleges erkölcsi felelőssége a szerelemben a patriarchátus következménye. Ezért meghirdette a „szexuális forradalmat” és harcba szállt a nők szexuális felszabadításáért.

Kentenich atya meggyőződése, hogy a férfi és a nő hivatása a kölcsönös teljes kiegészítés és egymás rendelkezésére állás. De ha a férfiak és a nők ezalatt csak a szexuális kielégítést értik, akkor ezzel megcsontítják az emberi lét teljességét. A nemi egyesülés csak akkor vezet igazi boldogsághoz, ha jele és képe a személyek teljes belső egyesülésének.

d) Az amazon

A férfi és a nő nemcsak a nemi kapcsolatban, hanem a gondolkodásmódban is polaritást képvisel, melynek feszültségében kiegészítik egymást és gyümölcsözővé válik életük. Hibás dolog tehát, ha az egyik pólus az egyformaságra törekszik, ha a nő lehetőség szerint a férfihoz mindenben hasonlóvá akar válni, mert így elvesz egy fontos ellensúly.

A mai kultúrában túlsúlyban vannak a férfias elemek. Ezt elsősorban a túlzásokban láthatjuk. Pl.: a túlzásba vitt háborúskodáson, mely egy atomháború és a Föld elpusztításával fenyeget. A férfiak elsősorban azaz foglalkoznak, ami működik, amit meg lehet csinálni, mindegy, hogy építésre vagy rombolásra való. A túlzásba vitt férfi racionalizmusból és önzésből mindenre kiterjedő pusztítás és önimádat lett. De ami még rosszabb és veszélyesebb, hogy a nő is a férfi irányító befolyása alá került. Ahelyett, hogy a nő bevinné a kultúrába az annyira szükséges saját értékeit, magáévá tette ezt az eltúlzott férfiasságot, és úgy küzd érte, mint saját eszményéért. A nőiségnek az eltúlzott férfiság utáni futása végzetes dolog.

Kentenich atya a mai kultúra számára gyógyító tényezőként ajánlja a férfi és a nő egészségesen polarizált feszültségét, melyben a női és a férfi elemek bizonyos egyensúlyban állnak egymással. Okvetlenül ki kell egyenlíteni az eltolódást, mely az eltúlzott férfiség és az elnyomott nőiség közt fennáll. De még sokáig fog tartani, amíg a nők azzal büszkélkedhetnek, hogy rendelkeznek olyan erős nőiséggel, mely erőteljesen egyenértékűvé teszi őket a férfiséggel. A mai kor borzalmas tragédiája abban áll, hogy a nők nem látják és nem fogadják el a saját értékeiket. A családban, a munkahelyen és bárhol, ahol csak találkoznak, a nőknek ki kell egészíteniük a férfiakat. A nőiség hozzájárulására égető szüksége van a kultúrának. Itt nőiség alatt elsősorban nem nemiséget, hanem magatartást, egyfajta sajátos elvet kell érteni.

Kentenich atya gyakran rámutatott, hogy mennyire hibás dolog a nőiség, a női eredetiség megítélésénél férfi normát alkalmazni. Siralmas dolog például, hogy az egyházban a nők férfi értékek után törekszenek, miközben a saját női vallásos értékeik messze felülmúlják a férfiakét. Ez az oka Szent Tamás tévedésének is, mely Arisztotelészhez nyúlik vissza, aki a nőt egy tökéletlen férfinak, egy mellékalaknak tartja. Ma a nő egészséges önértéktudata megsérült, és csaknem teljesen a férfi értékskála szerint él. Ez azért van így, mert sok nőnek férfimunkát kell végezni, mert az egész modern irodalom azt bizonygatja, hogy férfi és nő lényegében egyforma, és mert már egy évszázada azon dolgozik a kultúra, hogy a férfi gondolkodás- és érzésmódot normaként elfogadtassa a női gondolkodás és lét számára. A női természet szétzúzása a nyugat pusztulását jelenti.

Kentenich atya szívügye volt, hogy ennek a tendenciának ellene dolgozzon. A harmincas évektől kezdve erősen kihangsúlyozta a női eredetiség fontosságát a lánynevelésben. Arra biztatta a tanárnőket, hogy a lányokat kifejezett nemi öntudatra, pozitív önértékelésre és a férfiaktól eltérő másság tudatos vállalására neveljék. Kentenich atya központi szívügye volt a személyes és nemi eredetiség egészséges önigenlése.

Az elférfiasodott nők mentségére mondja Kentenich atya, hogy ma a nőknek pont a női eredetiségük megőrzése érdekében erőteljes életvitelt kell megvalósítaniuk, amihez bizonyos férfias erő és keménység is hozzátartozik. Mégis, mindezt lehet nőiesen is csinálni. Ugyanis nemcsak férfi erő, hanem női erő is létezik.

A nő sajátos értékei

A modern kornak égető szüksége van arra, hogy a nő egyenlő súlyú ellenpólusává váljon a férfinak, és ezzel helyreállítsa a kultúra egyensúlyát. A nőknek gondoskodniuk kell arról, hogy lelkeségüket a házasságban, a közéleti és privát kultúrában sokkal jobban értékeljék. A nőknek fel kell fedezniük, el kell fogadniuk, ki kell munkálniuk és érvényre kell juttatniuk sajátos értékeiket. Mindezt azonban — Kentenich atya szerint — nem annyira elméletben, hanem inkább a hétköznapi élet átélt valóságában kell megvalósítani. Ezért pedagógiai célkitűzése volt, hogy a Schönstatt-mozgalomban létrehozzák és bemutathassák az új nő típusát. A XX. század pluralista társadalmában élő ember számára egy egészséges öntudat és értékérzés alapvető létkérdés. A nő magára találásával a nemek viszonyában döntő előrelépés következhet be. Ha férfi és nő létre tud hozni kiérlelt személyiségével és természetével egy valódi kettős egységet, akkor ez lesz a legjobb gyógyszer a nyugati kultúra számára.

Kentenich atya a női természet és eszmény sokféle, esetleges vonása mélyén egy állandó, örök, időtlen valóságként a *nő szívét* látta. Azt a szívet, mely végső soron a személyiség magja, az élet forrása, vagyis a lélek, élet, értelem, érzés és akarat egységes gyökere és foglalata; a személyiség központi szerve, mellyel Istent és az élet alapigazságait közvetlen intuícióval felfedezzük. A szív egyúttal forrása minden lelki-szellemi erőnek és a szeretetnek is, mely az egyes személynek sajátos és egyszeri alakot és belső rendezettséget biztosít. Ez a férfinél és a nőnél egyaránt így van. Amikor Kentenich atya a nő nagyságát a szívében látja, akkor ez annyit jelent, hogy a férfivel szemben itt bizonyos többletet lát. Többletet a teljességben, az összefogottságban, a szeretetben, a személyességben, az érzésben, a kedélyben és az intuícióban.

A nő sajátos hivatása tehát abban áll, hogy a férfinak visszaadja és megőrizzé a szívét és saját női szívével *átlelkesítse* az egész kultúrát. Az átlelkesítés feladatában elsősorban arról van szó, hogy a tisztán testi, ösztönös ill. a tisztán racionális indítékokkal szemben kihangsúlyozza az emberi személyiség lelki összetevőjét: a találkozásokban a személyes odafordulást, a dolgok mellett az embert; a szerelemben a személyes, lelki összetevőt; a meleg, emberi légkört; a tiszta célszerűséggel és észszerűséggel szemben a személyes szükségleteket... Bármit tesz is egy igazi nő, mindent lélekkel tesz, minden életfolyamatot átlelkesít, lélekkel tölt meg. Ez azért van így, mert a női természet erősen a lelkiekre van

beállítva. Ezzel szemben a férfi az eszmékre. Jól illusztrálja ezt pl. a lakberendezés. Egy legénylakás mindig inkább olyan, mint egy szállodai szoba. Otthont igazán csak egy nő tud belőle teremteni. Vagy ha az ún. sajátos női vezetési stílusra gondolunk — mely sajnos ma még olyan ritka mint a fehér holló —, ettől várjuk a termékenyebb, lelkesebb és emberibb munkahelyek létrejöttét.

a) A női szeretet

Alapjában véve itt csak hangsúlyeltolódásról, egy bizonyos többletről van szó. Mert mindazt, ami a nő sajátja, megtalálhatjuk a férfiban is, és fordítva.

Kentenich atya tapasztalata szerint a női személyiségnek nagyobb adottsága van az igazi szeretetre. Szeretet alatt itt Kentenich atya az ember leghatalmasabb „ős-ösztönét”, egy egyesítő és egyformává tevő személyes és személyre orientált erőt ért. A szeretetben két folyamatot különböztethetünk meg. Az egyik a közelségre, odaadásra, elajándékozásra, gyengédségre... törekszik, a másik a tiszteletre, a szükséges belső távolságtartásra, a másik értékelésére...

Ennek a kettős szeretetfolyamatnak az analógiájára értelmezhetjük a nő lényét is. A női személyiség egyik alapelve az önajándékozás, az anyaiság, a másik pedig az önmegőrzés, bizonyos zárkózottság, titokzatoság, a belső telítettségre, gazdagságra törekvés.

Az önmegőrzés nem jelenti a szeretet megtagadását, hanem a szerelemben is megőrzött tiszteletet és értékelést, mely nem akadályozza, hanem táplálja a szerelem dinamikáját. A nő erősebb tabutisztelete, szemérmessége és tapintata mintegy védőrendszert alkot a szerelem lelki dimenziója számára. A nő szerelme alapvetően mindig lelki beállítottságú. A férfié pedig inkább robusztusabb, testiesebb. Ez a párkapcsolat számára nagy feladatot jelent.

A nőt a szeretet zsenialitása jellemzi. Személyiségében a szeretet valamennyi dimenziója könnyen egységbe foglalható. Ha odaadja magát valakinek, akkor mindent és egészen odaad. Ez azt is jelenti, hogy szakítás, vagy válás esetén sokkal érzékenyebb és sebezhetőbb. A szerelmi csalódás egész személyiségében érinti és megsebz.

Kentenich atya elsőrendű szívügye volt, hogy a lányok nevelésében különös gondot fordítsanak a gyermeki, a testvéri, az anyai és a baráti szeretet fejlesztésére. A nőnevelés csúcsát ma az jelenti, ha a kiérlelt női személyiség munkahelyi munkája lényegét és célját mindig a szívének és

szeretetének átadásaként, megnyilvánulásaként fogja fel. Egyrészt tehát minőségi, jó munkát végez, másrésztől azonban felelősen gondoskodik arról, hogy ezt a munkát a szeretet, a szív irányítsa.

b) A női érzés és érzelem

A megértés, a részvétel, az empátia, az érzelemgazdagság (vagy legalábbis a merészebb kifejezőkészség), érzékenység, szépérzék, erkölcsös-ség... mindig is tipikus női tulajdonságoknak számítottak. Mindez azon alapszik, hogy a nőknek nagyobb a belső gazdagságuk. Szélesebb, szín-pompásabb az érzelem és hangulatpalettájuk. Ezt annak köszönhetik, hogy gazdagabb tapasztalattal, élménykincssel rendelkeznek. Vonatkozik ez a saját testükkel szerzett tapasztalatokra is, amiben a havi hormonális változások ill. a terhességi időszakok is közrejátszanak. Az érzelmi élet gazdagsága szoros kapcsolatban van a nő szociális érzékenységével és illetékességével, mely az egyik legfőbb értéke.

A nők érületbeli többlete egyúttal a lelkierő teljességének többletét is jelenti. Az érzelmi, hangulati többlet, a belső gazdagság gyakran azt eredményezi, hogy a lányok és asszonyok egyáltalán nem tudják pontosan kifejezni mindazt, ami bennük végbemegy. A nevelés szempontjából ezért nagyon fontos az érzelmi élet oldottságának ápolása. Nem szabad az ösztönös érzéseket agyoncsapni vagy elnyomni. (Jóllehet a rabságuk-ba sem kell esni!) A szellem feladata, hogy elválassza az akarat dolgát és az érzelmeket. A belső görcsök és gátlások gyakran veszélyeztetik a nők lelki egészségét. Nem könnyű ma megtalálni a középutat. Nem akarunk túlzásba esni az érzelmek ápolásában sem, de nem is akarjuk ki-irtani őket. A cél: gazdagon kibontakozott érzelemvilág erős, biztos ön-kontroll alatt. Ez jelenti a személyiség hitelességét és igaz voltát. Az érzelmek áttekinthető szabályozottsága jelenti azt a sarokpontot, ami el-választja Kentenich atyát a modern nőmozgalmak álláspontjától, akik az érzést és a megérintettséget tették a beszéd és a cselekvés mércéjéül.

c) Anyaiság

Kentenich atya gyakran használta az anyaiság klasszikus fogalmát a nő lényegének megjelölésére, amin elsősorban mások (gyermekei, lelki gyermekai) természetes és lelki élete iránti mély felelősségtudatot értett. Ez az ún. teremtő szeretet, mely azon van, hogy testi vagy lelki anyaság-ban teremtő módon nemzzen és alakítson másokat.

Az anyaiság nemcsak a teremtő, hanem az önmagáért való, önzetlen szeretetet is magában foglalja. Ez a kultúra számára fontos erő. A mai kultúra ebben a tekintetben teljesen elszegényedett, mivel egyoldalúan férfi módra irányítják, és teljesen elszakadt a valóságos élettől. A valóságos élet sehol sem mutatkozik meg tipikusabban és konkrétan, mint az anyában. A nők itt fontos szeretettöbblettel rendelkeznek: a teremtő szeretet anyaiságának többlettel, mely az élet eredetével való legbensőbb érzékeléskapcsolatból ered.

A nőmozgalom első, polgári korszakában az anyaiság volt minden megfontolás sarokpontja. Ez volt a női sajátosság foglalatja. Ezalatt nemcsak a biológiai anyaságot értették, hanem a férfiatól alapvetően eltérő anyai gondolkodás-, érzés- és cselekvésmódot. Azzal az igénnyel léptek fel, hogy ezt az anyaiságot, mint a férfiak dologi orientáltságának ellentétét érvényre juttassák a kultúr- és társadalompolitikában. De alig van az életnek olyan területe, mely ne igényelné az ilyen anyai jelenlétet és befolyást.

A radikális feminizmus átértékelte a nőmozgalom első, polgári korszakát, és „megtisztította e konzervatív elemektől”. De a Zöldek 1987-es „Anyakiáltványa” óta az anyaiság, mint a nők kultúráját alakító hatásainak gyűjtőfogalma, ismét aktuálisra vált. A sajátos női vezetési stílusról szóló fejtegetések ismét a nők anyaiságából, mint sajátos illetékességből indulnak ki. Különösen is előtérbe került az a mód, ahogy az anyák ösztönzik és vezetik gyermekeik fejlődését. Az anyai odafigyelés, az érzékelés-kapcsolat olyan vezető-képességek, melyek nélkülözhetetlenek mások felemelésében és ösztönzésében, a vezetőképzésben.

d) A női önzetlenség

Az önzetlenség, az altruizmus (áldozatkészség), az önmagát háttérbe szorító odafordulás és érzékelőkészség is hagyományosan a nők erősségéhez tartozik. Szoros összefüggésben áll az anyaiság többlettel, és egyaránt fontos megnyilvánulásai vannak a lelki-szellemi és a szociális síkokon. E magatartás lelki előfeltétele egy egészséges önigenlés és önszeretet. Csak az tud mások felé önzetlen jóakarattal odafordulni, akinek nem köti le minden energiáját a zűrzavaros belső életével való foglalkozás. Egészséges belső kiegyensúlyozottság szükséges ahhoz, hogy az ént kitérítse és áttranszformálja a Te-re. Sok vitát váltott már ki a nőknek ez „a másokért élni akarása”. Nietzsche szerint ez nem más, mint az egoizmusnak egy megtagadott formája.

Kentenich atya szerint itt a női személyiség egy eredeti többletéről van szó. A nő a természet szerint jobban kifelé forduló alkat. A férfi nemisége elsődlegesen a testre, a saját nemi élvezetére, tehát az egoizmusra irányul. A női szerelem nem ilyen, hanem jobban kifelé fordul és a személyre vonatkozik. Könnyebb neki mint a férfinak, hogy lemondjon saját vágyairól és érzéseiről, és elfogadja a másik érzéseit és mások javáért törje magát.

A radikális feminizmus erősen támadta ezt a női eszményt, melyet a nők kizsákmányolása eszközének tekintett. Újabban azonban a feminis-ták is felfedezték, hogy az önzetlenség a sajátos női vezetési stílus egy lényeges alkotóeleme. Amíg egy férfi vezető minden döntése előtt azt kérdezi: „Mi hasznom lesz ebből?“, addig a nők nagy súlyt fektetnek a nyitottságra, hogy megszólíthatók, vitapartnerek legyenek. Az ajtajuk mindig nyitva áll, mert a többiekért akarnak élni. A férfi azért ápolja a kapcsolatait, mert előnyöket remél. A nő a többiek kedvéért törődik a kapcsolataival és örül, ha másoknak sikerül valami. Természetesen nők is tudnak könyörtelenül egoisták lenni. Itt csak egy hangsúlyeltolódásról, egy többletről van szó. Nevezetesen arról, hogy a nők szívesen és örömmel fordulnak oda az előttük álló személyhez.

e) A nők életkapcsolatai

A nők eredeti sajátosságához tartozik a nagyobb életközelség és érzék az emberek lelki folyamatai iránt. A nagy beleérzőképességük miatt kiválóan alkalmasak a kapcsolatok ápolására, a szociális munkára.

Kentenich atya szerint a nő gazdag életkapcsolatai és szociális kompetenciája mögött egy kifejezett személyorientáltság áll. A női lélek rendkívül határozott vonása a hajlam a személyes odaadásra. Ezzel szemben a férfi kimondottan műorientált. A férfi ebben a vonatkozásban olyan lehet, mint az elefánt a porcelánboltban, képes elpusztítani maga körül az életet, anélkül hogy akár észrevenné. Ezért kell a nőnek állandóan mellette lenni és figyelmeztetni, ellensúlyozni. Biztosítani az életet, az organikus fejlődést, védeni a gyengébbet, segíteni a rászorulókat.

f) A női intuíció

A nő hivatása, hogy családjá szíve legyen. „*Csak a szívével lát jól az ember, a lényeges dolgok a szemnek láthatatlanok.*” Exupery e tanítása mögött az a tapasztalat áll, hogy az ember rendelkezik az igazság közvetlen — tehát nem az analizáló, tudományos — megismerő képességé-

vel is: azaz intuícióval. A nők ebben a tekintetben is előnyben vannak. Jobban és többet látnak a szívükkel. Egy ilyen irányú hangsúlyeltolódás értelmében beszélhetünk sajátos női megismerés- és gondolkodásmódról. A racionális férfi és az intuitív nő végigkíséri az egész kultúra kialakulását.

Az intuitív megismerés és gondolkodási forma lényeges eleme, hogy benne a teljes személyiség részt vesz. Az intuíció mintegy belső látás, melyben a szembenállót mint egészet ragadja meg. Tehát egy holisztikus látásmód, mely egyúttal egy organikus gondolkodásmóddal kapcsolódik, vagyis az életfolyamatokat tartja kiemelten szem előtt. Nemcsak a természetes élet, hanem a szellemi és a természetfeletti élet folyamatait is. Tehát a női intuitív, organikus, holisztikus gondolkodásmódot egyúttal „Isten logikájának” is tekinthetjük. Még további sajátossága a női gondolkodásmódnak az értelem és érzelem egysége. Egy körbenjáró gondolkodásmód, melyben egyre mélyebb érzelmi kötődés jön létre, és ezzel együtt egyre mélyebb intuitív látásmód. Az élet sorsdöntő kérdéseiben mindannyian így gondolkozunk. Sokszor körbejárjuk a kérdést és így próbálunk egyre mélyebb ismeretekhez jutni.

A mai pedagógia és didaktika intenzíven foglalkozik azzal, hogyan lehetne a sajátos intuitív, organikus női gondolkodásmódból tanulási, nevelési programot csinálni. Úgy mondják: „nőbarát” iskolát. Természetesen itt elsősorban csak annyiról van szó, hogy megpróbálnak az oktatásba az életfolyamatoknak megfelelőbb szemléletet és szempontokat érvényre juttatni.

NŐ VAGYOK: ÉN, ITT, MOST

Da Graca Sales Maria,
schönstatti Mária-nővér előadása

Bevezetés

„*A nők korszaka*” címmel számol be a „La Vie” (képes francia keresztény folyóirat) a nők térhódításáról a közéletben. Többek közt ezt írja: „*A nők meg tudnák változtatni a föld arculatát anélkül, hogy a családot, a hivatást vagy önmagukat fel kellene adniuk...*”

(La Vie 1995, 2589. sz.)

„*A nők korszaka*” cím alatt foglalhatnánk össze azokat a nyilatkozatokat is, amellyel kifejeztük a szolidaritásunkat a bosnyák-szerb háború által sújtott asszonyok iránt; az erőszak áldozatai iránt Ruandában vagy Burundiban; a számtalan sok asszony iránt, akik emberhez méltatlan állapotokban és szegénységben élnek; a politikai és a férfi erőszak által elnyomott asszonyok iránt. Mikor fog megváltozni számukra a föld arculata?!

„*A nők korszaka*” — gondolta az a sok ezer nő, akik Pekingben a Nők IV. ENSZ Világkongresszusán (1995) harcba léptek ügyeikért. Frakciókat hoztak létre és elkötelezett propagandát folytattak sokszor teljesen ellentétes eszményekért. Ők is meg akarják változtatni a föld arculatát.

„*A nők korszaka*” — Ezzel a meggyőződéssel kiáltja bele fáradhatatlanul korunkba II. János Pál pápa „*A nők igazságát*”. Mert az asszonyok hozzájárulása nélkül — mondja „*Az egész világ asszonyainak*” írt személyes levelében — a világ szegényebb lesz. Csak az ő segítségükkel változhat meg a föld arculata.

„*A nők korszaka*” — ez a mi korunk. Most ünnepeljük közösségünknek, a dolgozó nők schönstatti közössége alapításának jubileumát. Ebben az oly mozgalmas, ellentétektől szétszaggatott „*nők korszakában*” szeretnénk Isten szíve szerinti nőkké lenni és így megváltoztatni a világot.

Nemde mindannyian érezzük naponta azt a roppant feszültséget, melyet ez az igény takar. Végül is ez magának a keresztény létnek a feszültsége: „*a világban, de nem a világból*” való lét; vagy a női lét feszültsége

itt és most, melyet a saját énünkben kell hordozni és elviselni. Ezért jól fogalmaztak: „*Női lét, én, itt, most*”. De nemcsak a kitartásról és az elviselésről van szó. Női lényünkkel fel akarunk lépni itt és most, aktívan építeni akarunk. Ez csak akkor sikerülhet, ha a magunkban tapasztalt feszültség erőforrássá válik. És ez ismét csak olyan mértékben valósul meg, amennyire személyesen behorgonyoztunk Istenbe. Az iránta való odaadásban, a Szűzanyával való szeretetszövetségben az átélt feszültség erővé válik, mely megváltoztat minket és a világot.

Meg akarjuk kísérelni, hogy kitegyük magunkat ennek a feszültségnek, hogy benne egyúttal jobban felismerjük hivatásunk gyújtópontját. Az első lépésben szeretnék — már amennyire ebben a keretben lehetséges — a Nők IV. Pekingi Világkonferenciájáról beszámolni, hogy rámutassak az „*ittnek és a mostnak*” a női létünk iránti kihívására és ezzel egyúttal vitára indítsak. A második lépésben szeretném közelebb hozni hozzánk az Isten szíve szerinti női létet. A harmadik lépésben végül arról a konkrét igényről lesz szó, amit az itteni és jelenlegi női lét a számunkra magában foglal, hogy az erő forrását szabadítsa fel bennünk a világ megváltoztatására.

I. Az itt és a most kihívásai

1. Korszakok és váltóátállítások a Peking felé vezető úton

„*180 nap, 180 út*” — a „*Women's Caucus*” feminista lobby 1995. március 8-án New Yorkban ezzel a jelmonddal indította akcióprogramját, amelynek Pekingből kiindulva 1995. szeptember 8-ig a nők hatalomátvételéhez kellett volna vezetnie.

A Pekingbe vezető út azonban már 1945-ben megkezdődött az ENSZ Chartával és később az emberi jogok nyilatkozata alapján a nők egyenjogúságáért indított erőfeszítésekkel.

A legfontosabb határkövek:

1975 a Nők I. Nemzetközi Éve; az I. Világkonferencia Mexikóban; Az ENSZ meghirdeti a Nők ENSZ Évtizedét az „egyenlőség, fejlődés és béke” jelszavával.

1979-ben 130 nemzet csatlakozik ahhoz az egyezményhez, mely a nők védelmében előírja a hátrányos megkülönböztetés minden formájának megszüntetését.

1980-ban Koppenhágában a Nők II. Világkonferenciája egy akcióprogrammal búcsúztatta a Nők Évtizede felét.

1985-ben Nairobiban a III. Világkonferenciával ért véget a Nők Évtizede. Mérleget készítettek a nők egyenjogúsága felé tett lépésekről és elfogadtak egy új akcióprogramot „A nők támogatására Nairobiban kifejlesztett stratégiák” címmel.

Most pedig 1995-ben, Pekingben a IV. Világkonferencia 170 nemzeti delegációja előtt az a feladat állt, hogy felülvizsgálják a nairobi stratégiák megvalósulását, rámutassanak a legnyomósabb akadályokra, melyek hátráltatják a haladást a nők egyenjogúságában, és a harmadik évezred küszöbén világviszonylatban egyenleget húzzon a nemek közti helyzetről.

A pekingi konferencia — melyet egyes újságírók a modern történelem legfontosabb eseményeként említenek — az ENSZ-nek a nők támogatására vonatkozó nemzetközi kezdeményezéseinek majd 50 évre visszanyúló láncolatának folytatása. A három előző világkonferenciával szemben egy teljesen megváltozott világhelyzetben játszódtott le. Még lényegesebb különbség az említett első három világkonferenciával szemben, hogy az 1975-ben választott szempontok: „egyenjogúság, fejlődés és béke” elé odakerült az „action” szó. Vagyis véleményalakítás és -befolyásolás által Pekingből kiindulva gyakorlatilag közvetlen „változásokat” végbeinni! Ez volt az első váltoátállítás.

Egy másik váltoátállítás látható a „Platform for Action” angol nyelvű tervezetének „nyelvújításában”, melyet meg akartak szavaztatni a világkonferenciával. Az ENSZ-ben a nemiségre eddig szokásos „szex” megjelölés helyett kivétel nélkül mindenütt a „gender” szót alkalmazták. Mivel más nyelvekben, a fordításokban nem jelenik meg ez a különbség, a nem-beavatottak nem ismerik fel közvetlenül e szavaztatás szándékát és horderejét.

Az észak-amerikai radikális feminizmus lexikonában a „szex” a biológiailag adott nemiséget jelenti. Ezzel szemben a „gender” szó alatt a kultúra által meghatározott nemi szerepet értik. Bella Abzug, amerikai politikusnő magyarázata szerint: „A nemi szerep fogalmának azt a tényt kell kifejeznie, hogy a férfiak és a nők szerepe és helyzete társadalmi képződmény és így megváltoztatható.” Ezen elképzelés szerint minden nő és férfi tetszés szerint felvehet mind női vagy férfi nemi szerepet (Le temps de L'Eglise, 1995. szept., 6. oldal).

Ezt a „szabad, tetszőleges szexuális orientációra” való jogot pedig egyaránt kiterjesztik a leszbikus, a homoszexuális és transzszexuális „irányultságra”. A „gender-feminizmus” szerint a társadalomban az érintettek számára egyenrangú nemi szerepek állnak rendelkezésre.

A pekingi „Platform for Action” ezt az elképzelést kimondatlanul azáltal is támogatni kívánta, hogy — egy eddig nem használt, közelebb-ről meg nem határozott terminológiával — szabad „nemi irányultságról” (sexual orientation) és „life style” (életstílusról) beszél.

Az ún. gender-feminizmus szemében a hagyományos biológiai család, amelyben az anyaszerep okvetlenül a nőnek jut, a nő elnyomatásának a helye, amelyet meg kell szüntetni. Rejtetten ugyanezt a tendenciát képviseli a Peking számára készített „Platform for Action” is, amikor a családot főleg negatívan ábrázolja, és elsősorban csak a „háztartásról” beszél. A szövegben szögletes zárójelben álló, vagyis vitatott „anya” szó — hogy a szövegben bentmaradjon vagy se — már a konferencia megkezdése előtt heves vitákra adott alkalmat.

Egy harmadik, döntő váltoátállítás származott egy, a konferencia kezdetéig eredménytelen vitából. A szöveg nem tartalmaz semmiféle utalást sem a magasabbrendű, időfeletti értékekre, egyáltalán semmiféle etikára és végül a vallás jelentőségére sem a nő életében. Úgy tűnik, hogy ebben a vonatkozásban is a gender-feministák erős lobbyja vált uralkodóvá, akik a nőt gyakorlatilag egy lecserélhető nemi szereppé fokozták le.

A gender-ideológia — amely egy megfelelő emberfelfogást feltételez — további alkalmazásáról olvashatunk a pekingi szövegben: az egészségápolás keretében szavatolni kell a nők és fiatal lányok számára a „safe sex” (kockázatmentes nemi tevékenységet), a „reproductive right” (a szaporodás jogát) és a „safe abortion” (a kockázatmentes abortuszt).

A szóban forgó „Platform for Action”-ról mondta a konferencia titkára, Gertrud Mongela asszony a szeptember 4-i megnyitón: „Ez a Platform egy okmány a világ számára; de a nők számára saját okmányuk, mert megtestesíti azokat a vágyakat, reményeket és akciókat, melyek bennünket a XXI. században vezetni fognak.” (Avvenire, 1995. szept. 5.)

2. Egyenjogúság vagy egyformaság?

„Lerombolni a nemek közti különbségeket — ezt kell a feminista forradalom végcéljául kitűzni!” — állítja Marthine Rothblatt. Nemrég az USA-ban megjelent kiáltványában a „nemi apartheid” ellen így érvel: „A

jogban a férfiak és a nők közti különbségtétel olyan helytelen, mint a fehérek és feketék közt... Nincs értelmes alapja, hogy az emberiséget a férfiak és nők két csoportjára osszuk.” (La Republica, 1995. április)

A gender-feministák számára a nők támogatásának az a célja, hogy egyenlővé tegyék a férfival, mert a kettőjük közötti különbség okozza a nők elnyomását és kizsákmányolását. A mindenki egyenlőségének eszményét akkor érnék el, ha mindenki tetszése szerint eljátszhatná a gender-feminizmusban lehetséges „szerepeket”. A jövődő feminista ellentársadalomban a nemi szerepek megváltoztathatósága és kicserélhetősége alapján a nő felszabadul „az anyaság kényszere” alól. Egy esetleges gyermekvagyat az orvostudomány segítségével az egynemű kapcsolatokban is ki lehet majd elégíteni, hasonlóképp a heteroszexuális kapcsolatokban a nemkívánt gyermekeket is el lehet majd kerülni. Ebből logikusan következik, hogy apa, anya, szülők, házastársak, maga a család egy ilyen koordinátarendszerben már nem léteznek.

Ezek a tézisek nem pusztá elméletek csupán. Meghatározzák bizonyos korlátozott, de egyre növekvő és befolyásos csoportok gyakorlati életét.

Íme néhány példa:

A Washington Post „Magányos szíveknek” rovata öt hasáb apróhirdetésben lehetőségeket kínál fel a gender-antropológia elképzeléseinek megfelelő egynemű kapcsolatokra is.

A „Gender-Studies” könyvek (Tanulmányok a nemi szerepekről) az USA könyvesboltjaiban mindenütt kaphatók. És a gender-antropológia kifejtésére az egyetemeken tanszékek működnek.

A Fülöp-szigeteken egy széleskörű képzési programot valósítottak meg nők és lányok számára a gender-antropológia alapján.

Bangalore-ban egy, a nők támogatására alakult szakértő csoport szerint: „Ha a családtervezési programok hosszú távon eredményt akarnak elérni, akkor nem arra kellene irányulniuk, hogy a főnálló nemi szerepek keretein belül a termékenységet csökkentsék, hanem inkább arra, hogy a nemi szerepeket változtassák meg úgy, hogy csökkenjen a termékenység.” (A „Caucus” feminista frakció kiáltványa)

A mi szélességi fokainkon is felismerhetők ennek a jéghegynak a csúcsai: Az „unisex” divathullám nem a „gender-ideológia” félreérthetetlen terméke? Vagy egyes erőfeszítések is, melyek a kisgyermekkel szembeni szülőszerepek tetszőleges felcserélésére irányulnak. És a „házi-asszonynak” „háziférfirra” cserélésére?

Végső soron az egyházban a nők „jogainak” követelése mögött — hogy „a férfiakkal fenntartott funkciókat” (papság) átvegyék — a gender-antropológia által formált, funkcionalista emberkép áll.

Mindenesetre nem mehetünk el szó nélkül egy megállapítás mellett: Sikerült az USA-ból, Kanadából és az észak-atlanti térségből származó, radikális feminista frakciónak a lobbyja. Döntően befolyásolni tudták Pekingben a IV. ENSZ Világkonferencia „Platform for Action”-ját.

De elérheti-e valaha is a konferencia a célját: a nők egyenjogúságát a gender-antropológia szerinti „egyformává tevés” útján?

Vagy pedig erre az irányzatra is inkább Kentenich atya szavait kell alkalmazni, amelyeket az 1949-es október-héten a történelem aktivistáinak mondott?

„Önkényesen faragnak maguknak jövőképet szívük kívánságai szerint, egy zabolátlan fantázia álmoképei szerint, és egy félrevezetett értelem tervei szerint. Rendületlenül az után a visszhang után tájékozódnak, melyet a mai kor káoszába belekiáltott, értelmetlen és értelemmel ellenkező álmaik keltenek. Ezt a visszhangot használják fel a maguk számára nyugtatóként, a tömeg számára pedig propagandaszerként.” (Október-brief 1949, 18. oldal)

3. Mit szóljunk mindehhez?

Valószínűleg éppen a vázolt eszmék meggyőződéses képviselőnőinek fog nehezebbé esni mindezt megvitatni. A részünkről egy ilyen kísérlet először azon fog zátonyra futni, hogy a gender-antropológia úgyszólván kívül esik elképzeléseink horizontján. Ezért azzal kell kezdenünk, hogy feltárjuk az ilyen álláspontok létrejöttének előfeltételeit. Amikor a Szent-atyá a „Cristifideles Laici” apostoli írásában olyanokról beszél, akik „úgy élnek, mintha Isten nem létezne”, akkor ezalatt a szekularizáció olyan mértékét érti, mellyel gyakorlatilag az Istennel való kapcsolat utolsó nyoma is eltűnt vagy soha sem létezett. Mivel az ember már nem is vitatkozik Isten létezéséről, eltűnik az az elképzelés is, hogy egy rend, a kötelező normák vagy egyáltalán az adott természet megakadályozhatná abban, hogy azt tegye, amihez éppen kedve van vagy ami épp eszébe jut.

Alapítónk többször rámutatott, hogy Isten-kép és ember-kép minden korszakban összefügg. Ha Istenről és az emberről alkotott felfogásunkban változás áll be, akkor ez egy új korszak betörésének a jele. Bizonyára egyetértene velünk, amikor most összegzésként azt mondjuk, hogy

mindazok, akik ma „úgy élnek, mintha nem lenne Isten”, következképp úgy is élnek, mintha az Istentől kapott férfi- és nőképek sem léteznének. Az Isten-kép nélküli kor egyúttal emberkép-, és ezért nőképek nélküli kor. Egy olyan kor, amelyben a nő — és éppen ő — teljesen ki van szolgáltatva a saját és az idegen önkénynek.

Ezt a fejlődést Kentenich atya ezzel a veretes megfogalmazással jellemezte: „*Isten elvesztése szétesés!*”

És nem ok nélkül óvott a „nemek összekeveredésének” fenyegető veszélyétől. 1966-ban mondta a nőmozgalom fejlődésére tekintve: „...Az emancipáció egész fejlődése, forrongása világosan arrafelé tart, hogy felborítsa a létrendet. Azért harcol, hogy a nőt a férfival egyenlővé vagy egyformává tegye. Jól sejtik, ha a nő elférfiasodik, akkor holnap fennáll annak a veszélye, hogy a férfi pedig elnőiesedik... Igaz, hálásnak kell lennünk, hogy a nők emancipációja sok igazságtalanságot és a női nem sok-sok rabszolgaságát legyőzte. De nem lehet cél a férfi és a nő létszámú egyformasága. Ha a továbbiakban ezek a törekvések kibontakoznak, akkor bizonyos értelemben azt lehet mondani, hogy egy létforradalom előtt állunk. És egy létforradalom végül is az egész emberi társadalom egyfajta bukását jelenti.” (Unsere Marianische Sendung I. 133. oldal)

Ezekkel a tendenciákkal és összes következményeivel szembe lehet állítani sok nő meggyőződését, akikben a női önzonosság kikerülhetetlen tapasztalattá lett. A történelmi és kulturális viszonyok különbözőségének ellenére, amelyekben a nők élnek, valójában nem lehet eltagadni, hogy egy világosan felismerhető, állandóan visszatérő, megmaradó „valami” alakítja ki bennük a női mivoltot. Ez az emberi természethez tartozó bizonyos átláthatatlan „valami” két különböző módozatban jelenik meg: a nőiességben és a férfiaságban. (Bővebben: La questione femminile oggi, Cinquanta docenti della Università di Roma, Roma, 4. 7. 1995, 11. oldal) Egyetlen nő (és férfi) sem kerülheti el a valósággal való szembesülést. Ha csak egy kezdetleges betűzgetés által is, de bele kell ütköznie valamilyen módon abba a törvénybe, melyet Isten írt be a szívébe.

II. A női lét

1. A női lét egy másik lét. Igen, de miben?

Kb. a 80-as évek eleje óta a feminizmus egyes ágaiban elkezdődött egy úgynevezett „második fázis”, amelyet „poszt-feminizmusnak” is neveznek. Ennek jegyében vett búcsút az amerikai Betty Freedan az „In Memoriam” c. emlékiratában az eredetileg radikális feminista pozíciójától. Amíg a 60-as évek feminizmusának kemény vonalára „a nőiességtől való menekülés” volt jellemző, addig 20 évvel később tért hódított egy határozott vágy: „nő akarok lenni”. Ezeknél a nőknél még mindig az önmegvalósítás, a karrier, a hatalom megszerzése áll előtérben a férfiak mellett, férfi módra, a férfiak kiszorításával. Mindezt azonban nem az önmaguk feladása árán akarják elérni, hanem a női lét, a másik lét kibontakoztatásával. Mindenesetre a női létet „hozzá kell igazítani” az új munkahelyi és társadalmi helyzethez; pl. a születésszabályozás, a kisgyermek gondozása, a gyereknevelés, a családi munkamegosztás, végül is a férfihoz való viszony tekintetében.

Ezek a nők a korábbi francia egészségügyi miniszternővel, Michele Barzach-val vallják: „A férfiak által támogatott nők erejében hiszek, és nem egy kizárólagos feminista erőben. Azt hiszem, a régi feminizmus halott. A saját karikatúrája győzte le.” (La Vie 1995. 2589. sz., 62. oldal)

Ugyanakkor napjainkban is számtalan nő nem esélyként éli át a női lét másságát, hanem az elnyomás és kizsákmányolás sorsaként: mint a politikai és férfi erőszak áldozatai a szegénység, az analfabetizmus, a betegségek, a kényszer-sterilizáció és a kényszer-abortusz, a pornográfia és a prostitúció visszaéléseinek emberhez méltatlan körülményei közepette. Mint a részeg ember, aki nem kérdezi attól, aki felsegíti, hogy mi a világnézete, ugyanúgy ezek a nők sem képesek a felajánlott segítség kritikai felülvizsgálatára. Aki kezdeményezően feléjük fordul, és megfelelő eszközzel rendelkezik, kedve szerint befolyásolhatja őket. Vajon bevezetik-e őket — a „nők korszakában” — a radikális vagy a mérsékelt feminizmus táborába?

Az ő helyzetükben is mindig arról volt és van szó, hogy mint nők hogyan viszonyulnak a saját női mivoltukhoz, hogyan tudnak megbirkózni annak másságával, mely sorsukat meghatározza. Az egyenjogúság miatt megtagadhatják és feladhatják másságukat; új modelleket követve törekedhetnek a másság elfogadtatására; vagy úgy látják, arra vannak

kényszerítve, hogy védekezzenek a kizsákmányolás és az elnyomás ellen.

A női lét — itt és most — nyilvánvalóan egy feladat, hogy a nő úrrá legyen és megformálja másságát. Másképp kifejezve: A nő-lét egy más lét. Igen, de hogyan? Mi a helyes mércéje ennek a „hogyanak”? Az én szubjektív tapasztalatom? Mások eszméiben és tetteiben? Az állandóan változó körülményekben? „Női lét annyit jelent, mint egy teljesen ismeretlen álláspontot képviselni” — mondta egy katolikus olasz nő, aki elkötelezte magát a nőmozgalomnak.

A Szentatya foglalkozik ezzel a problémával a „Mulieris Dignitatem” kezdetű apostoli iratában. A történelmi változásoknak és átalakulásoknak a nő önértékelése szempontjából való magyarázatánál arra a változatlan alapra kell előrelépni, mely minden változás alapja: Krisztus, aki az ember igazságának beteljesedése és kinyilatkoztatása. Minden emberé, nőé és férfié egyaránt. (MD 28.) Benne találja meg a változatlan — mely minden változás alapja — végső alapját. Ő, aki az Atyától jött és az Atyához visszatért, elővételezte a történelem célját, és végső soron beteljesítette az emberi lét értelmét. Mindezt Máriával, az előre és teljesen megváltott emberrel együtt akarta végbevinni, akiben a női lét tökéletes beteljesedésre talált.

Mi is, mint nők Krisztusban, „az Atyától jöttünk”. A mi célunk is visszatérni az Atyához a szíve szerinti női lét beteljesítése által. Nemde női létünk értelme ebből a perspektívából új fényben jelenik meg? Mindannyian tapasztalatból tudjuk, hogy a hit síkjára való minőségi ugrás képes nekünk biztos talajt ajándékozni, hogy megalkuvás nélkül állni tudjunk a feszültséget, melyet az itt és most támaszt a női létünk számára.

2. A nőiség mint adomány

Az ugrópontunk abban van, hogy a nőiséget mint Isten adományát szemléljük, és nem pedig mint kikerülhetetlen sorsot vagy esetleges szerepkiosztást. A nőkhöz írt levelében a Szentatya a nőiséget az emberiség és az egyház alapvető örökségének nélkülözhetetlen részeként értékeli. Amikor hálát ad a Teremtőnek és a Megváltónak ezért az „oly nagy jóért”, egyúttal hitvallást is tesz Isten szeretetvégzéséről, mellyel az asszonyt teremtette.

Az asszony célja teremtésének órájától kezdve, hogy Isten ajándéka legyen az emberek számára; hogy egyenrangú társként feloldja magányosságát. Isten terve szerint a női lét lényegében véve egy másokért va-

ló lét, pontosabban valaki másért való lét. Kentenich atya szívesen beszélt egy „egészen odaadott létről”, mint az asszony lényegi tulajdonságáról. Ugyanebben az értelemben fejtegeti a Szentatya, hogy az asszony teremtését a „segítségnyújtás elve” határozta meg, mely nemcsak cselekedeteire, hanem egész lényére is vonatkozik.

Az asszony Isten szeretetakarata szerint is Isten adománya, mert a léte által válik egyáltalán lehetővé az emberi társadalom — a család alapvető és ősi formájában — és ezzel az emberi kapcsolatok, valamint az emberek közötti szeretet.

Ebben a vonatkozásban szívesen beszélt alapítónk a „befogadó odaadottságról”, mint az asszony alaprendeltetéséről és alapmagatartásáról. II. János Pál pápa tanítása a női létnek ezt a dimenzióját igen magasra értékeli: Az asszony jelenti a szeretet rendje, a személyek teremtett világa, az egész földbirodalom számára az első gyökérszálat; ő az, aki befogadja a szeretetet, hogy viszonszeressen. Ezért a női léte a szeretet rendje határozza meg, amely lényegében az igazságosság és a felebaráti szeretet rendje. (Mulieris Dignitatem, 29.)

A nő a szeretetkapcsolatban igazságos az emberhez, s ebből a képességéből fakad az ember iránti különös érzékenysége, mert „a szívével látja őt”. „Látja nagyságát és korlátait és megpróbál szembesülni vele, hogy a segítsége legyen.” (II. János Pál pápa levele a nőkhöz, 12)

Alapítónk szerint a nőknek ez a képessége, hogy „a szívükkel látnak” (vagyis képesek az igazság intuitív szemlélésére), a természetükhöz való hűségből ered; abból a természetből, amely „egészen lélek”, „teljes tisztaság” és „teljes odaadás”.

„*Egészen lélek*” annyit jelent, hogy a nő — természetéből adódóan — a lelki dimenzióknak elsőbbséget biztosít az önmagához, az emberekhez és a dolgokhoz való viszonyaiban. A rendeltetését, a szeretetben való személyes odaadást, elsősorban a szívével teljesíti, de nem akarata és értelme nélkül. Az „egészen lélek” azt is jelenti, hogy a nő a természetéből adódóan vallásos. Más szavakkal: önmaga lenni és önmagára találni csak az Istennel való élő és szerető kapcsolatban tud.

„*Teljes tisztaság*” annyit jelent, hogy a másoknak — végső soron Istennek — való odaadást egy teljes és kizárólagos szeretetben valósítja meg. A tisztaság: minden erőnek egyenes, zavar nélküli és töretlen koncentrációja az egyetlen odaadásra. Mind a házasságban, mind pedig a szüzességben élő nő számára a „teljes tisztaság” mindenkor azt jelenti, hogy csak egy nyitást ismer egyetlen „Te” felé, akinek szeretetét adja.

Közvetve vagy közvetlenül mindig a „Te-Istennek” való odaadás lesz végül is az az összegző és kisugárzó központ, amely összefogja minden erejét és egyúttal beállítja a felebaráti szeretet köteletségének teljesítésére.

„*Teljes odaadás*” azt jelenti, hogy a nő egész személyiségét beleadja a „Te”-nek való odaadásba. Az odaajándékozott szerelem-szeretete, mely a „Te”-hez köti, végleges jellegű. Ebből a szeretet-szerelemből fakad az ereje, hogy a teljes odaadásban, még ellenállás és értetlenség ellenére is kitartson. Ebben a teljes odaadásban megtapasztalja a nő, a szeretett „Te” iránti személyes szerelem-szeretet személyiségének minden dimenzióját, s egy zárt, harmonikus egységbe integrálja. Ha egészen odaadja magát, akkor a „Te”-ben, végső soron a „Te-Istenben” találja meg középpontját, igazi önmagát.

A szívvel való látás vagy az intuitív igazságszemlélet tehát végső soron az Isten szemével való látást jelenti, aki minden embert szeretetből és szeretetre teremtett. E látásmód célja: a szükségét felismerve „segítséggő” válni; ahogy Mária is „a szívével” felismerte, hogy Erzsébetnek szüksége van a segítségére és a hegyeken át sietve hozzá ment.

A nő-lét tehát nem öncél. Nem lehet alárendelni a személyes kiteljesedés és kielégülés utáni vágyunknak. A nő-lét értelme nem a férfikkal való versenyfutás a hataloméért. A nőiség nem magánügyünk, mely csak ránk, nőkre tartozik, hanem másoknak szóló adomány, mely tehát a számunkra feladatot jelent.

3. A női lét mint feladat

Már kb. 30 éve figyelmeztetett Kentenich atya, hogy „ha a nő már nem lesz vagy nem marad sajátosságainak tudatában, ...akkor az egész kultúrának egy alapeleme veszik el, amely oly nagyon lényeges, oly nagyon jelentős az emberi társadalom felépítésében, hogy nem lehet nélkülözni.” (Texte zum 31. 5. 1949, 188. oldal)

Ez az igazság vezérmotívumként vonul végig a Szentatya levelén, melyet a világ összes asszonyának írt. Aki a nőt megakadályozza abban, hogy „valóban önmaga legyen”, tönkreteszi az emberiség valódi lelki gazdagságát — vallja a pápa. Majd kifejti: Aki — legyen az akár az egyház fia is — valamilyen módon visszatartja a nőt képességeinek kibontakoztatásától, egy, az egész emberiséggel szembeni, objektív bűnt vesz magára. A nő erőteljes szociális jelenléte nélkül nem lehet megoldani korunk nagy politikai, gazdasági és szociális problémáit.

A nő szociális jelenléte hozzásegít ahhoz, hogy feltárjuk a teljesítmény és a termelés pusztá kritériumaira felépített társadalom ellentmondásait. Mert a nő különös felelősséget visel a „humanizáció folyamatában, amelyben kirajzolódik a szeretet civilizációjának kerete.”

Alapítónk és atyánk ezt így fejezte ki: *„Mindent, amit a nő tesz, lélekkel kell megtölteni. Sajátos funkciót visel a hétköznapi és a személyes életben, valamint a társadalmi, az ipari és a kulturális életben. Az a nagy feladata, hogy maga körül minden életfolyamatot lélekkel telítsen és áttelekítsen.”* (Romvortraege, 11-21. 12. 1965. 199. oldal) Ebben az értelemben mondja a pápa, hogy az erkölcsi-szociális dimenzió, mely az emberi kapcsolatokat és a szellemi értékeket érinti, vagyis az emberi haladás legfontosabb dimenziója a gyakran rejtetten működő „női géniuszra” van utalva. A „női géniusz” alatt a Szentatya a női kreativitásnak azt a képességét érti, mely választ talál az ember szükségleteire. Az emberi jövő alakításában a nőnek pótolhatatlan feladata van.

A Szentatya tanításának a mai kor valósága ad rendkívüli aktualitást. Kitört ugyanis a Kentenich atya által „megjósolt” létforradalom, melyet az ember- és a nőkép szétrombolása eredményezett.

Éppen az ENSZ IV. Világkonferenciája, melyet a nők támogatására szerveztek, igazolta Kentenich atya 1931-es „jósolatát”: „Mivel a nő férfiképet akar magára venni, mivel önmaga elférfiasítására törekszik, ezért egyre jobban lehúzza a mai kultúrát, együttműködik a mai emberiség, a mai kultúra elembertelenedését okozó erőkkal.” (Ped. Tagung 1931, 151. oldal)

II. János Pál pápa az erkölcsfilozófiai tanulmányai alapján és hivatalának kegyelmével a legvilágosabban felismerte ezt a folyamatot, nemcsak az egyház lányainak hanem az egész világ asszonyainak rendíthetetlenül tudtára adta az ember történelméért való felelősségüket. Így nyilatkozott pl. Maria-Antonietta Macciocchi, az Olasz Kommunista Párt tagja és Olaszország Európa-parlamenti delegátusa előtt egy személyes beszélgetésben: „Hiszek a nők géniuszában... A történelem legnehezebb óráiban is fellépett ez a géniusz, és biztosította a kapcsolatot az emberi haladás és a történelem között.”

Más szavakkal: A nő aktív jelenléte kezekedik arról, hogy a történelem egyúttal emberi haladás is legyen. Pontosan erre gondolt alapítónk, amikor így szólt: „Egy nép erkölcsé, idealizmusa és termékenységé az asszonyain áll vagy bukik.” (Reichtum des Reinseins, 25. oldal)

A Szentatya a pekingi konferencia értelmét is abban látja, hogy újra tudatossá teszi a nő sokrétű hozzájárulását a társadalmak és a nemzetek egészének életéhez. Nem ok nélkül hangsúlyozta ki azonban a Szentatya, hogy a nő csak a nőisége iránti tudatos hűségben képes hozzájárulni ahhoz, hogy az emberiség történelme a Teremtő eredeti tervét megvalósítsa.

Ezért a pápa levele, melyet 1995. június 29-én „A nő igazságáról” írt, súlyeltolódásokat tartalmaz a korábbi pápai megnyilatkozásokkal szemben: „Az embernek mint értelmes és szabad lénynek az a hivatása, hogy megváltoztassa a Föld arculatát. E feladat — mely lényegében a kultúra feladata — felelőssége (Isten teremtő megbízása alapján) kezdetől fogva a férfit és a nőt egyformán terheli... E közös feladatukban a nő és a férfi viszonya nem egy statikus és kiegyenlítő egyformaságként, de nem is egy alapvető különbségként és kibékíthetetlen ellentétként jelentkezik... Ugyanis a nő és a férfi nemcsak fizikai és pszichológiai, hanem ontológiai szempontból, vagyis létszerűen is kiegészíti egymást.

Az 1931-es Pedagógiai Napokon Kentenich atya ezt a tézist már felállította: „Az asszonyi humanitásnak küldetése van a férfi és a mai kultúra megváltására.” (Ped. Tagung 1931, 142. old.) 1937-ben ismét kifejezte aggodalmát: „Minden más szenvedésnél jobban károsítja a világot a női eszmény eltorzítása.” A női létről és a nő küldetéséről szóló, jövőre orientált tanítása segít bennünket a felkészülésben az itteni és mostani női létre. Mint szellemének és küldetésének örököseit, különös felelősség terhel minket, amikor a Szentatya a világ összes asszonyához fordul, hogy „vegyék komolyan küldetésüket az emberiség, a béke és Isten országa kiterjeszkedésének szolgálatára.” (II. János Pál levele a nőkhöz, 12.)

Próbáljuk meg összefoglalni a női léttel kapott feladatokat. Az első közvetlen kihívást önmagunk elfogadása, igenlése jelenti. Az Istentől ajándékba kapott nő-lét elfogadása egyúttal azonban mindig azt is jelenti, hogy komolyan vesszük a benne foglalt sajátos felelősséget is az emberekért és végső soron a humanitásért. A nő önmegvalósítása ezért átvezet az odaadóképességének és szeretet-erejének felszabadításához. A nő-lét értelme akkor teljesedik be, ha rááll élete hivatására: „az emberek számára segítségévé válni”. (II. János Pál pápa levele a nőkhöz, 12.)

Mégis hogy néz ki konkrétan a számomra a nő-lét feladata?

És én hogy viszonyulok hozzá itt és most?

III. Női lét: én, itt, most

1. Az én Dachaum

A női létünket „itt és most” többnyire úgy fogjuk fel, mint egy „mai Dachau”, mint „a mi Dachauk”. Korunk és világunk valósággal kínálkozik az összehasonlításra a koncentrációs tábor embertelen valóságával. De számunkra döntően fontos, hogy Dachau közvetlenül alapítónk személyéhez kötődik. Kentenich atya döntött, és teljesen kiszolgáltatva magát Isten akaratának, önként ment a koncentrációs táborba. A schönstatti fogolytársak későbbi vallomásai szerint általa Dachau a „pogányok, rabszolgák, örültek halálvárosa” a számukra Paradicsommá változott. Dresbach káplán — akit alapítónk előtt börtönöztek be — vallotta, hogy Dachauban elsőként Kentenich atya viselkedett vele szemben emberi módon.

Kisugárzásának titkát így magyarázta a lágerben sorstársainak: A primitív emberrel, aki egy primitív érték- és jogrendszer terméke, szembeállítjuk a naiv embert, aki minden nehézséggel megbirkózik.

„Naiv ember” alatt itt nem azt a kékszemű optimista típust értjük, aki az élet realitása mellett gondolkodás nélkül elmegy, hanem egy olyan embert, aki az istentelen és embertelen környezetben zavartalanul kitart hitében és egészen odaadja magát az Atya szerető akaratának. Az ő gondtalansága nem felületesség, hanem abból a mély tapasztalatból táplálkozik, hogy mindig Isten szerető karjaiban nyugszik; vagy ahogy Kentenich atya a koblenzi börtön sötétzárkájára vonatkoztatva mondta: abból a meggyőződésből, hogy a Szűzanya minden helyzetben a számára legjobb pólyát készítette. A naiv ember, mivel léteinek alapja Istenben és a Szűzanyában van, a szükséges realizmussal szembe tud szállni a primitív körülményekkel. Nem a lehúzó erőnek, hanem az atyai kéz emelésének enged.

Atyánktól és alapítónktól világos útmutatást kaptunk:

„A mai világ, a mai emberiség egy része keresztül kasul eltávolodott Istentől. Ezzel az elistentelenedett emberiséggel, az elistentelenedett nővel — mintegy tiltakozásképpen — szembe kell fordítani az Isten szíve szerinti nő-létet.” (Texte zum 31. 5. 1949, 188. old.)

Ebből a perspektívából nézve az itt és most környező istentelen primitívség nagy lehetőséget jelent női hivatásom beteljesítésére. Annak a női létnek kiteljesedésére, mely lényegében véve egy személyes, teljes odaadást jelent a Te-Istennek, akinek atyai szeretete hordoz engem. A

feminizmus trendjével szemben az önmegvalósításban az önátadásra, az öngazolásban énemnek a Te-Istenbe és a Szűzanyába való belegyökerezést helyezem.

Az Atya iránti gyermeki odaadás és az a tudat, hogy Ő tart és hordoz minket, ajándékozza nekünk a fegyvert: a primitívvel szembeni naiv viselkedést, hogy ne engedjük lehúzni magunkat, hanem Atyánk által felemelni. Ezért tehát alkalmat kell Neki adnom, pl. azáltal, hogy az imában kiteszem magam vonzó erejének; hogy a hétköznapiok hektikájában időt szakítok arra, hogy gyökereimmel belenőjök szívének mélyébe. Kentenich atya megerősít minket ezen az úton: „A nő igazi, Isten terve szerinti nagyságát, amilyenek őt ábrázolnunk kell, csak akkor fogjuk elérni, ha saját gyökereink után, ha létünk gyökeréig gyermekké, az Atya gyermekévé válunk. Akarunk kint a nyilvánosság előtt erős nőként helytállni? Erősségünk mértéke: gyermeki lelkületünk, gyermekségünk nagysága.” (Es geht dich an, Band II, 79. old.)

Ahogy ezt Kentenich atya feltárta előttünk, mindez pedig „a nő nagy magányosságát” jelenti „Istenben és Istennel való magányt”. (Pädagogische Tagung 1931, 150. old.) Ez az Istennel való magány mindenekelőtt a szűz életállapotára nyomja rá a bélyegét, mely így válik a „naiv”, Istenben gyökeret vert nőiség teherbírásának hiteles bizonyítékává. Az Istenben gyökeret vert nő olyan erőt képvisel, mely képes megváltoztatni a világot. Az „itt és most” nőiségem megvalósításának akadályaival azonban nem csak a külső környezetben találkozhatom. Dachau tapasztalatként akadályozhat a saját szívem is: ha felgyülemledek benne a feszültségek és ellentmondások; ha az érzelmek, az önfejlés és dacosság ellankasztanak és szorongással telve el szeretném kerülni Atyámat. Ráadásul még nemde gyakran átélem a hibáim, a korlátaim és a bűneim láttán Dachau önmagamban? Itt is és éppen most érvényes: Nem primitíven, hanem naivan akarok reagálni. Nem engedem magam lehúzni, hanem az Atya által felemelni. És ha a legelső lépcsőfok előtt állok és nem tudok feljutni rá, akkor Kis Szent Terézhez hasonlóan naiv gyermeki hitel én is kitérom a karjaimat Atyánk felé, hogy vegyen fel.

Abban a mértékben, ahogy az én Dachau — Dachau körülöttem és Dachau bennem — Atyánk iránti teljes odaadásom helyévé lesz, gyümölcsözővé válik számomra és mások számára. A bebörtönzött schönstattiak számára nem utolsó sorban azért lett paradicsommá a náci Dachau, mert ott átélhették sorsuknak atyánk és alapítónk sorsával való mély egybefonódását. Az én „Dachau-nak” is egy elmélyült közösségre

kell vezetnie mindazokkal, akik az eszményeimet és utamat megosztják: A csoportban, a tagozatban, az egyházmegyében, a nemzetközi közösségben, amit ezekben a napokban megtapasztalunk.

Továbbá Dachauban felelősséget hordozok a közösségért. A táborban fogvatartott atyáinkkal és alapítóinkkal vallani akarom: „A létem és az életem” — a nő-létem itt és most — „visszahat rájuk, meghatározza a sorsukat és növeli boldogságukat.”

Ahogy felelős vagyok másokért, ugyanúgy ők is felelősek értem. Erre ráhagyatkozhatom: „Itt vagy, Veled építek.” Dachauban egyedül senki sem tud szentélyt építeni. Együtt építünk, nekünk együtt kell követ köre összehordani, hogy felhúzzuk a falait. És a mű még akkor is csak úgy fog sikerülni, ha anyánk és királynőnk felépíti nekünk. Vele építkezünk!

2. Máriával Dachauban

1942 nyarán a tábor foglyai teljesen kilátástalan helyzetbe kerültek. Az amúgy is szűkös kosztot még tovább csökkentették és ugyanakkor többet kellett dolgozniuk is. Atyánk és alapítónk arra ösztönözte ekkor a schönstatti fogolytársait, hogy mindezt — bízva Isten atyai szeretetében — az „égbe vándorlás” időszakának fogják fel. Július 2-án megválasztották a Szűzanyát a láger anyjává és kenyéryanjává; a láger ügyvédjévé és királynőjévé. Ezen az eseményen a tábor összes foglya képviselőjében Eise és Fischer atyák vettek részt Kentenich atya mellett.

A Szűzanya közelségének tudatából erő sarjadt benne. Miközben körülöttük ezek omlottak össze; az SS-alkalmazottak kegyetlenkedései dacára a lágerben két újabb schönstatti közösséget alapított és létrehozta a Schönstatt-Internacionálét. Egyik előadássorozatot a másik után tartotta a papoknak, és lelki tanácsadója volt sokaknak, akik segítséget kértek tőle. A Szűzanya közelsége miatt a Dachauban végzett munka sok gyümölcsöt hozott. Erről tanúskodik nem utolsó sorban az a számos máriás ima és vers a „Himmelwaertz”-ben, a „Hirtenspiegel”-ben és a „Marianische Werkzeugs-frömmigkeit”-ben. Kentenich atya a tudatában volt annak, hogy Mária vele van és együtt építkeznek.

Kentenich atya töretlen lelki erejéről tanúskodik, hogy a lelki elsivatagosodás és megsemmisülés közepette teremtő munkát tudott végezni. Magával ragadta a testi összeomláshoz már közel álló fogolytársait az aszketikus lelki építkezés munkájába. Saját lelki életének gazdagságából táplálta lelküket. Ez a gazdagság abból a felmérhetetlen lelki mélységből

származott, melyet „lelkének lelke”, a Szűzanya feltárt benne. A szívében hordozta őt, és vele együtt építette Isten máriás országát.

Ővele akarunk mi is a mai kor Dachaujában szentélyt építeni azáltal, hogy mi magunk is szentéllé válunk. Ezzel a nőnek azt a lényegi sajátosságának kimunkálását vettük célba, melyet atyánk így fejezett ki: A nő teljesen lélek. „A kultúránk lelketlenné vált” — állapítja meg Kentenich atya. És így folytatja: „Ha megértik és értékelik a szót, a női természet szavát: A nő törvényszerűen a lelke lesz azoknak a dolgoknak, amelyekben részt vesz. Ugye érzik, hogy a nőnek olyan feladata van, amiben senkivel sem helyettesíthető.” (Ped. Tagung 1931, 150. old.)

Te itt vagy! Ha állandóan ehhez a valósághoz mérjük magunkat, akkor a Szűzanya a mi lelkünket is szentéllé fogja átalakítani. Abban a mértékben, ahogy atyánkhhoz hasonlóan a „lelkem lelkévé” válik, a szentély atmoszférája fog egész személyemből kisugározni. Kentenich atya ebben az összefüggésben rámutat a szentekre, akiknél „a test bizonyos mértékig felveszi a lélek sajátosságait.” (Romvortraege 11-21. 11. 1965, 209. old.)

Ebből a háttérből ismét elénk áll a máriás női életstílus jelentősége. Korunk mindent elmosó és egyformává tevő tendenciájával szemben tanúságot teszünk nőiségünk teljesen lélek mivoltáról. Szentélyt építeni azt is jelenti ebben az értelemben, hogy magunkban a szentet védőfalakkal körbezárjuk, elrejtjük. Szentélyt építeni azonban azt is jelenti, hogy felfelé, a szentek felé vonzódunk. Átlátszóvá, átlelkesültté és átszellemültté válni a Szűzanya, a Szentháromság irányában, akik a lelkemben laknak. Erre hív bennünket atyánk, amikor mondja: „Sursum corda! Mindig felfelé! Természetem legmélyebb, legfinomabb, leggyengédebb ösztöneit minden teremtményen át, minden emberi dolgon át végső soron az örök, végtelen Istenre akarom irányítani” (Romvortraege 11-21. 11. 1965, 216. old.)

Itt vagy! Veled építék!

Ez a jelmondat egy átfogó életprogramot jelent a női lét: én, itt és most vonatkozásában. A mi Dachaukban is itt van velünk a Szűzanya, mint kenyérszűz, lágerkirálynő és lágerüggyvéd. A szentéllé akar bennünket formálni, hogy felépítse velünk szentélyét a mai kor Dachaujában.

3. Máriaként Dachauban

*„Add, hogy Hozzád hasonlónvá váljunk,
a világban példád szerint járjunk:
Jósággal, erősen, szelíden, szerényen,
örömmel, szeretettel, békével.
Általunk élj világunkban, szíüinkben,
hogy az Krisztust befogadni kész legyen!”*

Mi mehetett végbe abban az emberben, aki az embertelen viszonyok közt, a gyűlölet, az erőszak és a gátlástalan ösztönösség által meghatározott körülmények között így imádkozik? Nemde a lelkének már túl kell lennie a Máriává levés tapasztalatán, ha képes volt „az őrült, pogány, rabszolgá- és halálváros” sötét hátterére a Szűzanya képét oly bensőség-gel és meggyőződéssel felrajzolni?!

A fogolytársai mondták: „Feltűnt nekem a személyes viselkedésében, hogy mindig kiegyensúlyozottan, oldottan, barátságosan és szeretetteljesen fogadta a napi eseményeket.”

„Úgy beszélt és élt, mintha látná a láthatatlant... Élte és kereste iránnyomban is és különösen a csoportom iránt is a szeretető és örömteli odaadást... Szerény, egyszerű és vallásos volt.” (Ein Leben für die Kirche, 335. old.)

Példát adott nekünk arra, amit a szívünkbe akart írni? „Ha szeretem a Szűzanyát, akkor átviszi rám az életét.” (Ped. Tagung 1931, 65. old.) Kentenich atya tudta, hogy a Dachau-helyzeteket csak a Szűzanya magatartásával lehet kiállni: Aki Máriaként képes befogadni Krisztus kegyelmét, az képes lesz kellemetlenségek és borzalmak közt is megőrizni méltóságát, érintetlenségét, és másoknak szeretetet, örömet és békét ajánlani.

Aki az Istentől kapott kegyelmet és szeretetet így tovább tudja ajánlani, átlátszóan tiszta maradt. Az Isten szíve szerinti női természetet minden bizonnyal a legmélyebben így jellemezhetjük: „egészen lélek”. Ezért mondja Kentenich atya, hogy „Egy nemes nő legszebb díszje a szent tisztaság és érintetlenség”. (Vortrag 12. 6. 1927.) Továbbá: „Milyen jó az Isten! Máriában átmentette az ember paradicsombeli, eredeti tisztaságát és szentségét a földi siralomvölgybe. Ezért áll úgy előttünk, mint szeplőtelenül fogantatott és egészen szeplőtlen.” (Vom Reichtum des Reinseins, 62. old.)

Mi mást jelent a szűzi életre való hivatás, mint a teljes tisztaság ki-munkálását és kibontakoztatását?! Úgy is kifejezhetjük, hogy megőrizni magunkat mindentől, ami nem az Iránta való odaadás; hogy aztán Ő mindenki számára majd odaajándékozzon. Az odaadó erő tanúsítása, ami az Egyetlen iránti kizárólagos odaadásból fakad, biztosan a legnagyobb szolgálatok közé tartozik, amit itt és most embertársainknak ajándékozhatunk. „Szeretetet, békét és örömet”, ami után ma oly sokan szomjaznak, nem tudunk magunktól adni. Nem tudjuk magunk előállítani. De ha a szívünket tisztán megőrizzük az Ő számára, akkor Isten és Mária meg tudja tölteni adományokkal. A Szűzanyához hasonlóan engedelmesnek kell lennünk. „Máriásan engedelmesnek”, hogy az embereknek segítséget ajándékozhasunk. Ezért atyánkkal és alapítónkkal így imádkozunk: „Bennünk menj korunkon át, és tedd Krisztus iránt készsége!”

Engedjük, hogy e háttér előtt vallomásának hatása alá kerüljünk:

„Add, hogy Hozzád egészen hasonlóvá váljunk, ahogy lépkedsz át az életen. Sejtik-e vajon, hogy milyen jelentősége van ennek? Tegyük fel, hogy egyszer sikerülne családunk egy gyermekét a Szűzanya képmásává formálni, és általa tanúságtevő erőt adni növekvő családunknak. Egy ilyen élet bizonyára nem lenne hiábavaló, főleg ma, amikor mindenben szexualitást látnak; amikor a materializmus mindent pusztulásba sodor. Egy ilyen korban odaállítani Mária alakját, micsoda nagy ajándék lenne!” (Vortrag 10. 3. 1966)

Befejezés

A jubileum — Kentenich atyánk szerint — mindig a hála, a kegyelem és a küldetés ünnepe is. Írjuk be újra küldetésünket a szívünkbe: „A Szűzanya eszményi képét szeretnék ábrázolni. A nőmozgalmunk egésze által — és ebben nem utolsó sorban a nők ligája által — meg szeretném mutatni a világnak az Isten-akarta nőképet.” (Vortrag zur Feier des 30 jährigen Bestehen der Frauenliga, 9. 6. 1950)

„A nők korszaka” horizontjára lépve ez a megbízatás kiterjed a harmadik évezredre és az egész világra. A Szentatya 1995. jún. 29-én levelet írt a „világ összes nőjének”. Ezt a levelet nem hagyhatjuk válasz nélkül, mivel egész különösen is nekünk szól.

„Mária, a Szeretet Királynője, őrkdj a nők felett! Órizd meg küldetésüket az emberiség szolgálatában a béke és Isten Országának terjedésére.” (II. János Pál levele a nőkhez, 12.)

Atyánkkal és alapítónkkal egységben tanúságot akarunk tenni most és itt az egyház és a világ előtt: Te itt vagy! Veled építünk!

A MAI NŐK VÁLSÁGA

Beller Tilmann atya előadása

Az ember mint nő vagy férfi létezik. Férfi és nő élete alapvetően egymásra irányul. Ez mindenhol érvényes, nem csak ott, ahol egy férfi és egy nő egymásra talál. A női és a férfi nem egymásnak rendeltetett. A kettő között egy belső vonzás áll fenn. Az ember egyik lényeges vonását hagyja figyelmen kívül az, aki csak önmagában az egyik nemről akar beszélni. Vannak olyan dolgok, amelyek a lényegükönél fogva irányulnak valamire. Pl. a lámpa arra a helyre irányul, amelyet bevilágít. Ugyanígy járnánk, ha egyedül csak a nőről beszélnénk, miközben a vele lényegi kapcsolatban levő férfiről hallgatnánk. Beszéljünk tehát a nőről, de úgy, hogy tekintetbe vesszük a férfihoz fűződő kapcsolatát is.

Nézzünk először a tökéletes nőre, Máriára! Róla sem lehet úgy beszélni, hogy ne beszélnénk Jézusról is. Mária egész lénye és léte Jézusra irányult. Akik Jézus nélkül imádkoznak Máriához, azok egy pogány istennőt csinálnak belőle. Kentenich atya a Szűzanyát mindig Jézussal való egységében mutatta be. Mi is így nézzük őt. Mária élete egészen Jézusra irányult. Ez azt jelenti, hogy a Szűzanya egész életével ezt mondja: JÉZUS. Mária szeplőtelen, azaz nincs benne semmi, ami Jézustól elfordul. Egész lénye Őrá irányult.

Ez a nő képe, aki egészen a férfira irányul, vagy egészen Istenre. A nő lényében a teremtésről szóló üzenet van elrejtve. Mi ez az üzenet? Az üzenet tartalma az, hogy a teremtés lényege az odaadottság, az önátadás. A világ értelme: a Krisztusnak való odaadottság. A Mennyei Atya szeretetből a Fiúnak teremtette a világot. A Krisztusnak szóló önátadásunkban tehát az Atyának a Fia iránti szeretete nyilvánul meg. Amikor az Úr újra eljön, akkorra az egész teremtést meghódítja magának, mint tulajdonát. Másrészről az egész teremtés is odaadja magát, ahogy ezt Szent János a Jelenések könyvében meg is írta: „Láttam a Szent Várost, az új Jeruzsálemet, amint a mennyből leszállt úgy feldíszítve, mint menyasszony a vőlegényének.” (Jel 21,2) Az egész teremtés is olyan mint egy menyasszony. Az Apokalipszis Szent Városa közvetlenül az Egyházat jelenti. Az Egyház itt az egész világot képviseli. A Szűzanyát

pedig úgy tekintjük mint az Egyház képét. Az egész világ ezt mondja a Fiúnak: a Tied vagyok, érted vagyok!

Ha tehát egy férfi és egy nő viszonyát szemléljük, az olyan mint a „kettőnek az egysége”, vagyis kettős egység. Megfigyelhetjük, hogy a férfi és a női elv minden emberben jelen van. Jung, a pszichológus, „animának és animusznak” nevezi. Azt állítja, hogy az érett személyiségben ez a kettő jól megfér egymással. Az ember kettős egysége a nagy kultúrákban láthatóvá is vált a gazdasági és a közéletben egyaránt. Pl. a középkorban király és királynő uralkodtak, ahol a királynő lényegesen több volt, mint csak a király felesége. A paraszti életben egyaránt fontos volt a gazda és a gazdasszony. A gazdasszonynak is kiterjedt a felelőssége és gondoskodása az egész gazdaságra.

De ez a kiegyensúlyozott viszony a legújabb kor kezdetén megváltozott. A férfi elv egyeduralmat hozott létre és elnyomta a nőt. Az amerikai alkotmány már nem ismer elnöknőt. Csak elnök létezik. A múlt században létrehozott új üzemekben és gyárakban már csak igazgató volt. Valahol elveszett a női elv. Mára az asszony csak „a gyermekért, az egyházért, a konyháért” lett felelős. Az emberek nagy közösségének az élete egyoldalúan férfi vezetés alá került.

Egy teljesen magától értetődő propaganda is létrejött. Benne van a levegőben, hogy a női elv csekélyebb értékű. Sok nő is ezt gondolja. Mégpedig azok közül is sokan, akik a női egyenjogúságért harcolnak. Honnan látszik ez? Mert így beszélnek: ezt vagy azt a dolgot a nők is tudják. Ez az „is”, ez a kicsi szó azt jelenti, hogy a férfi természetesen tudja és most a nő is! A férfi magától értetődően képes rá, mert okosabb, erősebb... A nő pedig kicsi és gyenge. Azok a nők, akik azért harcolnak, hogy a nőknek „is” meglegyen a helyük a közéletben, nyilvánosan hirdetik a női nem alacsonyabbrendűségét és értéktelenebb voltát.

Nem azt kell hirdetni, hogy mit tud a nő „is”, hanem mit tud jobban mint a férfi. Most pedig, kedves asszonyok, tessék sorolni, hogy mit tudnak jobban a férjüknél! Jobban tudnak imádkozni, a gyerekekkel foglalkozni, főzni és mi van még?! Tessék összegyűjteni!

Tehát a két elv, a női és a férfi együtt teszi ki az embert. Vagyis mindenkiben van egy mozzgó, alakító erő és van lélek. Mi ez a lélek? Mit tesz a lélek? Ha elültetünk egy bükkmakkot, mi szabja meg, hogy abból bükkfa legyen? Miért nem valami más lesz belőle? Azért mert ehhez a makkhoz egy belső, szervező erő, egy „lélek” kapcsolódott. Bár sohasem látható, mégis mindent ő irányít. Úgyhogy nyugodtan mondhat-

juk: a nagy bükkfa az ő műve. Most nem az ember halhatatlan lelkéről van szó. A közösségekben is van valami, amit léleknek nevezhetünk. Ha egy régi városba bemegyünk, érezzük a város hangulatát, lelkét. De ezt nem lehet mérni. Mekkora a lélek? A makknak kisebb mint a fának? Tud a lélek növekedni? Nem tudjuk. De azért nehogy azt gondoljuk, hogy a lélek valami gyenge dolog, mert láthatatlan, mert csendes, mert lassan mozog! Ez az asszony szerepe a társadalomban is: léleknek lenni.

A mi világunknak elveszett a lelke, mert a férfi elv függetlenítette magát. A világ lassan a részeire esik szét, mint egy kiszáradt fa.

Nem elég az a feladat, amit a nőnek meghagytak ahhoz, hogy lélek lehessen. De ezt most nem szomorúan mondom. Hiszen egy új, érdekes világ van születőben, a középkornak vége. Minden kezdet nehéz. Természetesen! Ez a világ most még úgy néz ki, mint a konyha, ha az asszony négy hétig kórházban volt. A mai világban ezt ökológiai problémának nevezzük. Mit jelent ez a szó: ökológia? Oikosz=ház, logosz=értelem, tanítás. Tehát ökológia=a házról szóló tanítás. A világ is egy nagy ház, amit rendben kell tartani. A férfi elv erre magában képtelen. Igazán! A világunkból hiányzik valami, és ez a NŐ. Hiányzik belőle a női gondolkodás. Nyugaton most mindenki a természetes életmódról, a természetes, „bio”-táplálkozásról beszél. Mindenki környezetbarát szeretne lenni. Vannak környezetbarát mosószeresek, WC-papír stb. Ezek mind jóakarató kezdeményezések, de amire igazán szükségünk van, az egy új gondolkodásmód.

Arra van szükségünk, hogy a világ alakításában a férfit kiegészítse a nő! Újra egyesíteni kell a két elvet! A mai világnak tehát olyan nőkre van szüksége, akik büszkék arra, hogy nők. Akik nem azt bizonygatják, hogy a nők „is” képesek valamire, hanem hogy talán egy férfi is tudja ezt. Biztosan nem olyan jól, de talán képes rá. A nőmozgalmak nagy hibája, hogy elfogadták az egyoldalúan férfias világ eszményét, és olyanná akarnak válni mint a férfiak. Így aztán nem csoda, hogy a nők lemaradnak a férfiak mögött. Ha nem is mindig, de általában egy férfi jobban tud férfimódrá gondolkodni és cselekedni mint egy nő. Arra van szükség, hogy belássa mindenki a női gondolkodás, a női élet és a női cselekvés sajátos értékeit.

Néha egy férfi is képes nő módjára érezni és gondolkodni, ha elég fejlett a lelke. Egy ilyen esetről számol be egy amerikai orvos: „Nagy volt az izgalom a kórházunkban. A dalai láma házi orvosát vártuk konzíliumra. Hogy próbára tegyék, kikerestek neki egy nehéz esetet. Össze-

gyűltünk a betegszobában, hogy lássuk, mit csinál. A tibeti orvos keleti barátsággal és gesztusokkal lépett be és ment a beteghez. Kezébe vette a beteg asszony kezét, és húsz percig némán fogta. Azt kívántam, hogy velem is foglalkozna így valaki. Aztán visszatette az asszony kezét az ágyra, aki önkéntelenül is azt mondta: Köszönöm! Azután felállította a helyes diagnózist.”

Ilyen a női gondolkodásmód. A fő erőssége az intuíció, a megérzés, amit nehéz megmagyarázni. Pl. szép volt ez a mai este. Vagy jó közösségi szellem van ebben az osztályban... Egy nő otthont tud csinálni egy lakásból, házból. Olyan otthont, amelynek lelke van. A nők általában jobban érzékelik az emberek közötti kapcsolatokat. Valószínű, hogy a jövő menedzserei is nők lesznek. Az intuitív gondolkodásmód a férfiakban is megvan. Mindannyian sokat gondolkodunk a női részünkkel.

Korunk sok problémája mögött a nők válsága áll, hogy nem bíznak eléggé a nőiességükben. A cél: az öntudatos modern nő, aki nem akar férfi lenni. Hatalmat kell kapni a nőknek: politikai és gazdasági hatalmat! Csak így leszünk képesek úrrá lenni az ökológiai katasztrófákon, a gyárakban uralkodó rossz hangulaton...

Két gyakorlati tanács:

A nőknek: legyenek türelmesek a férjükkel szemben. Az élet lassan növekszik. Hagyjanak időt, amíg ráhangolódnak egy új feladatra.

A férfiaknak: tanuljanak a feleségüktől! Legyenek büszkék a feleségük tehetségére!

A családmozgalmunkban is fel kell erősíteni a női elvet! Jöjjenek össze külön csak a nők beszélgetni! Továbbá amikor csak tehetik, férj és feleség együtt lépjen fel, együtt beszéljen, és az asszony mondanivalóján legyen a hangsúly!

EGY MAI NŐ ÉNKÉPE

OÁZIS újság

1992. március, II. évf. 1. (5.) sz.

Csodálatos élmény szembenézni naplementekor a Balatonon ragyogó aranyhíddal. Az embernek káprázik a szeme, és amikor félrefordul, alig lát valamit. Hasonlóképpen vagyok az eszményi nő szépségével is. Káprázik a szemem, és az egész világ fekete lesz.

Az eszmény a valóság sötét háttere előtt ragyog igazán. Milyen Ő, és milyen vagyok én? Ő a fény, én meg a sötét! Ő békét hoz, én veszedést. Ő mindent legyőz, én mindig veszek! Lelkemben félelmek, fojtogató kétségbeesés, kimerültség, magány, kiszolgáltatottság lappang. Az utcán szembejövőben mindjárt a rosszat látom. Ha beszélek, elkeseredettség, harag, megbántottság és féltékenység szól belőlem. Mindig én vagyok a vesztes, pedig tíz körömmel kapaszkodom, amibe csak tudok. Gyenge vagyok győzni és veszíteni egyaránt.

Íme néhány epizód:

A múltkor a férjem később jött meg a munkából. Egész nap őt vártam, ez tartotta bennem a lelket. De én hülye, mit vártam?! Mire számítottam? Hiszen most is tele van a táskája, hazahozta a munkáját. Lepakol, és már indul is a dolga után. Futólag megkérdezi: „Minden rendben?” Érzem, azt várja, hogy rábólintsak, hogy hagyjam dolgozni. Hát nem, akkor sem! Sírnom és zokognom kell ahhoz, hogy végre törődjön velem. Hát miért nem érzi, hogy milyen szükségem van rá, hogy vele szeretnék lenni, feloldani végre fojtogató magányomat?!

Egy másik eset: A gyerek megint egyest hozott haza az iskolából és beírást is: „*Kérem a házi feladatot ellenőrizni!*” Keserűségemben sírva fakadok. Szidom a gyereket, szidom a tanárt, hogy majd hazáírok én is neki, hogy hány bőrt akar lenyúzni erről a szerencsétlen gyerekről még... De ez csak amolyan „érzelemvezető háború”. Tehetetlen dühömet a gyerekre öntöm, pedig mennyivel jobb, tisztább nálam. Most is őszintén igyekszik megjavulni. Még ő jön bocsánatot kérni, és vigasztal is: „Anyá, ne sírj! Jó leszek, ígérem!”

Mindig közbejön valami, és kizökkenek. Nem haladnak előre a dolgaim. Szeretném én is, ha tiszta, meleg, lakályos otthon venne körül, de

képtelen vagyok egyedül valamit is nyugodtan végigcsinálni, rendbetenni. Fulladok, a fejem fáj... „*Mit csináltál egész nap?*” — kérdezik, és hazudnom kell, álarc mögé bújnom, hogy elkerüljem a fejcsóváló lenézést. „Csak fegyelem és időbeosztás kérdése az egész” — mondják nagy bölcsen a számomra megfogadhatatlan tanácsokat. De talán a legtöbbet a „bezegektől” szenvedek. Az anyám, a sógornóm, a szomszédom... mindenki ezerszer ügyesebb volt ilyen idős korában. Utálom magamat, amiért ilyen vagyok, ilyen lettem, pedig ők tettek ilyené.

Sokkal, ezerszer jobb volt, amikor még dolgoztam. Volt saját kerestem, nem voltam a család „semmirekellő rabszolgája”. A munkahelyen megbecsültek, még prémiumot is kaptam. A rendszeres munka lelkileg is egyensúlyban tartott. Igaz, hogy akkor még nagyobb lemaradások voltak itthon, de megértőbbek voltak velem, és segítettek.

Milyen az én női eszményem? Olyan, amelyet kislánykorom óta belém szuggeráltak. Főleg a férfiak. Amikor kislánykoromban mesét olvastam vagy színeztam, apám megszégyenített: „Milyen butácska vagy!” Amikor a barátnőimmel versengtem, akkor azért szidott, hogy miért nem tudok főzni, miért nem vagyok dolgozó. Amikor nagylány lettem, jöttek a fiúk. Átölelt az első. Azt hittem, engem szeret, de csak a testem érdekelte, a lelkem nem kellett neki. Sorra kinevették „romantikus álmait”. Amikor férjhez mentem, a férjem ugyanúgy elvárta, hogy mossak, főzzek rá, hogy nemcsak jó háziasszony, anya, izgalmas szerető, de ugyanakkor művelt nő, eredményes dolgozó is legyek. De semmiben sem vagyok igazán jó. Elégedetlen vagyok magammal, és érzem, a férjem is elégedetlen velem. Pedig a bensőmben érzem, hogy az lett volna az igazi csapás, ha sikerült volna ezeket a férfiak által rámerőltetett szerepeket sikeresen megvalósítanom, mert megfojtottak volna. Szeretnék én én lenni. Igazi nőként magamra találni, és azt adni, nyújtani neki, amit csak én adhatok!

Még nem adtam fel minden reményt!

EMBERI KAPCSOLATOK LÉTESÍTÉSE ÉS ÁPOLÁSA

Egy nő nagy célért él munkaviszony és fizetség nélkül
Mater Ter Admirabilis folyóirat 1996. 2. sz.

Sokféle lehetőség kínálkozik a nők számára, hogy képességeiket hasznossá tegyék és kibontakoztassák. Nemcsak a munkahely és a család, hanem egy jó ügy szolgálatában a plébánián, az egyházban vagy valamely szociális intézményben. Az alábbiakban közlünk egy beszélgetést egy olyan nővel, aki egy katolikus családmozgalomért él.

A hivatásom? Apostolkodás!

Mi a foglalkozásod?

Eredetileg tanárnő vagyok. Egy ideig tanítottam is, de most egész mással foglalkozom. Ez nem fizetéssel járó munkaviszony. A Schönstatt-mozgalomban vállaltam apostoli munkát.

A legfőbb dolgom: az emberi kapcsolatok ápolása.

Miféle munkát jelent ez?

Nagyon sokrétű a munkám. A legfontosabb az emberi kapcsolatok fenntartása és ápolása, hogy növekedhessenek a kapcsolatok, hogy a kapcsolatok hálójá alakuljon ki. Ez nagyon fontos, mert sokan szenvednek amiatt, hogy egyedül vannak a nézeteikkel. Azt kérdezik, hogy normális, helyes nézeteik vannak-e vagy pedig különcek? Megéljük, hogy nagy segítséget jelent a számukra, ha hasonlókkal találkozhatnak. Barát-ságok jönnek így létre, ami nagy gazdagodást jelent.

Hozzátartozik még a munkámhoz: időpontok egyeztetése, szervezés, küldöttségek, sőt előadások tartása és rendezvények kísérése is.

Nem hagyom magam a munkától elnyomni

Mennyi időt vesz igénybe a mozgalom?

Nagyon sokat. De nincs szabott munkaidő. Egyszer jobban igénybevesz az apostolkodás, utána igazán újra örülök a házimunkának.

Marad-e személyesen szabad időd?

Szakítok magamnak. Szükségem van rá, hogy újra föltankolhassak. Ez fontos nekem és ehhez jogom is van.

Mindig a legfontosabb dolgokat csinálom

Hogyan osztod be az idődet, mik a prioritások?

Mindig mérlegelnem kell, hogy mi a legfontosabb. Néha a háztartásban csak a legszükségesebbekre szorítkozom. Előfordult, hogy ilyenkor, amikor a fiam vasalt nadrágot kért, azt mondtam neki: „Vasald ki most magad!” Természetesen megpróbálom a mozgalmi munkát és a háztartást megfelelően összehangolni. De mindig közbejönnek váratlan dolgok. Ha valakinek szüksége van rám, akkor félretolom a tervbevetett munkát. Nagyon erősen mozgat, hogy mire van most éppen szükség.

A gyerekeket is számon tartom

Hogy vannak a gyerekei?

A gyerekeink velünk együtt élvezik a nagy ismeretségi kört. Ők is bekapcsolódnak, és kiépítik a saját kapcsolataikat más gyerekekkel és felnőttekkel. Ha szükségük van rám, természetesen időt szakítok a számukra. Pl. segítek a tanulásban, játékban.

Ez a feladat az én hivatásom

Hogyan döntött e mellett a munka mellett?

Amíg kicsi volt a lányunk, nem akartam visszamenni tanítani. A tanítás ugyanis nekem nagy leterheltséget jelentett. Jobban bevettem magam mindig, mint az feltétlen szükséges lett volna. Egy év múlva dönteni kellett, hogy visszamegyek vagy feladom a munkaviszonyt. A családot választottam, habár anyagi nehézségeink voltak. Az apostoli munka a mozgalomban lassanként alakult. Először is a saját házasságunk számára tankoltunk fel. Ebből szinte automatikusan adódott, hogy másoknak is tovább kell adni. Aztán egyszer csak felfedeztük, hogy ez a mi közös utunk, hivatásunk.

A házaspár közös döntése volt

Közösen döntöttek a férjével?

Igen. Mindig újra megbeszéljük, hogy mit és mennyit vállaljunk. Megbeszéljük, hogy mi fontos a számunkra. Mindig újra megkeressük a mi utunkat. Nagyon sok közös dolgunk is van. Ilyenkor én végzem inkább a „otthonosabb” részt. De ha útnak indulunk, majdnem mindig együtt megyünk.

Személyes gazdagodás

Mi hasznod van mindebből?

Sokat profitálok belőle, mert ez a munka sok személyes igényemnek megfelel. Pl. a barátkozás. Ez egy kreatív és teremtő munka. Kibontakozik a személyiségem, ami eddig rejtve volt, előjön, és hasznosíthatom. Az az érzésem, hogy önmagam lehetek. Nem kell magamat olyasmire kényszerítenem, ami személy szerint nem felel meg nekem. Ahogy ez sok munkahelyen előfordul.

Emelkedő önérték-tudat

Ebben a munkában sokat növekedett az önértékelésem is. Felfedeztem, hogy mi mindenhez értek, olyasmihoz is, amit korábban egyáltalán nem is reméltem. Pl.: előadást tartani, vagy nyíltan fellépni valami olyasmivel, ami másoknak talán új, amit kezdetben nem fogadnak el. Ezek kihívások. Ha végül is sikerül valami, ami előtt reszketett az ember térdé, akkor ez növeli az önérték-tudatot és az önbizalmat.

Sokkal több mint egy „fitness stúdió”

Egyszer valaki azt mondta nekem: „Én nem szeretnék ennyi mindent csinálni. Ez túl sok lenne nekem!” Meglepődtem. Úgy hangzott, mintha sajnálna, hogy a mozgalom miatt beszűkülök. Kívülről talán csak a határidők és a tennivalók látszanak, és ezért gondolják: „Nem marad idő a magánéletre.” De ezt én másképp élem meg!

Sokat tankolok magamnak ebből a munkából. Többet annál, mintha például „fitness stúdióba” járnék...

Istennel és a Szűzanyával együtt dolgozom

Szép élményeim is adódnak: Egyszer csak hirtelen megtörténik valami, amiről pedig már rég lemondtam; jön egy csodálatos, váratlan visszajelzés; mellékesen létrejön egy szép kapcsolat; egy rendezvény sokkal jobban sikerül, mint amennyire előkészítettük. Ilyesmi mindig újra előfordul. Ilyenkor átélem, hogy nem vagyok egyedül, hogy nem nekem kell mindent csinálnom. Így jött létre az alapállásom: Valaki segít és együttműködik velem: Isten és a Szűzanya. Ez a hitélmény hordoz és fenntart. Nem esem olyan könnyen kétségbe.

A boldogság forrása

A szervező és kapcsolatokat ápoló munkámban mindig újra megpróbálom kitapogatni, hogy mit akar most Isten? Ennek a munkának egészen különös minőségét adja, hogy megpróbálom Isten munkájához hozzáadni az én részem. A boldogság nem a külső körülményektől függ: a pénztől, a sikertől vagy mások elismerésétől. Isten gyakran elkényeztet, ilyenkor mélyen megtapasztalom, hogy ez helyes volt. Olyan ez, mint a belső békesség folyama, mely hordoz engem, akkor is, ha körös-körül néha minden összekavarodik.

AZ ASSZONYOK OTTHONI MUNKÁJA

Családnapok, Óbudavár, 1996

I.

E munkaterület három fő jellemzője:

- sok és változatos,
- nem látványos,
- fontos.

Sok és változatos

Ha kicsit közelebbről megnézzük az otthon tevékenykedő feleséget, anyát, akkor észrevevesszük, hogy egyesíti a menedzsert és a kivitelezőt; egy személyben orvos és ápoló, pszichológus és pedagógus, takarító, szakács, cukrász, mosónő, dísznövénykertész, dekoratőr, varrónő és hitoktató. Mindezt egy személyben. Tehát nagyon összetett, gazdag, változatos feladatot lát el. Minderre a tevékenységre évekkal ezelőtt — amikor gyerekeinket megkérdezték, hogy „Mi édesanyád foglalkozása?” — azt diktálták be a gyerekek, hogy „háztartásbeli”, és nem járt érte fizetés. Német nyelvterületen „Hausfrau”-nak, háziasszonynak jelölik meg ezt a tevékenységet, és a köznyelvben általában azt szokták mondani rá, hogy „nem dolgozik, csak otthon van”. Mostanában az a megjelölés, hogy „főállású anya”. Ez már egy kicsit emeli ennek a tevékenységnek a kifelé irányuló értékelését, és némi pénz is jár érte.

Nem látványos

Ismerünk egy fiatal festőházaspárt, akik abból élnek, hogy olajfestményeket készítenek. Egy-egy elkészült kép alkotó munkájuknak látható, látványos terméke. Ők ezen dolgoznak, fáradoznak. Amikor elkészül egy kép, ránéznek, bekeretezik, kiakasztják a falra. Van egy kis galériájuk, ahová idegenek is betérnek és megnézik, megvásárolják a képeket. Néha kiállítást is rendeznek, ahol ott sorakoznak a falon a festmények, és az emberek ránéznek, gyönyörködnek bennük. Itt a munka két fontos mozzanata mutatkozik meg: az alkotó és az elajándékozó tevékenység. Vagyis elajándékozzák magukat abban, hogy az embereket gyönyörködtetik műveikkel.

Első látásra a háziasszony otthoni munkája nem hasonlít ehhez a tevékenységhez. Sőt, talán közelebb áll ahhoz a tevékenységhez, amiről a „Kőműves Kelemen” balladája beszél. Építik Déva várát. Napközben eljutnak valameddig a kőművesek, de az az éjszaka folyamán összedől, és a következő nap reggelén kezdődik minden előlről. Ha azonban egy kicsit mélyebben, pontosabban odanézzünk és elidőzzünk ennél a munkaterületnél, akkor felfedezhetjük, hogy tulajdonképpen az asszony, az anya, a szülők együtt, amikor otthoni tevékenységüket, munkájukat végzik, mégiscsak „festenek”. De nem falra akasztható olajképek, hanem kétlábon álló, élő festmények készülnek műhelyükben. Ezek a kétlábon járó festmények a gyermekeink. Egy másik „festményünk” — általában közös festményünk, de talán abban is nagyobb rész jut a feleségnek, az otthon levő anyának — az otthonunk, a házunk, a lakásunk. Ez is egy „festmény”, amit úgymond ecsetvonásokkal festünk. Befestjük a személységünket. Hiszen egy otthon — minden családnak más és más az otthona — áruklodik a belépő számára, hogy kik is laknak ott, kiknek az otthonába lépett be. Kisugározza az az otthon a maga tárgyaival, helyiségeivel, díszítéseivel, függönyeivel, mindennel, hogy annak a két embernek, a házaspárnak mi a fontos, mire fektetnek súlyt. Tehát kisugároz valamit az ő valójukból.

A gyerekeink lelkébe „festjük” saját magunkat, mint anya, mint apa és mint szülők együtt. Ez az „önmagunk”, ami a gyerekek lelkébe bele-rajzolódik, lehet fáradt, ideges, szomorú, rosszkedvű, ingerült; de lehet friss, nyugodt, derűs is. A „vászon” — amire festünk — befogadókészsége nagyon erős. Egy kis példa: Én az unokám számára „apa” vagyok. Azt mondja nekem: „Apa!” Mert a mellette ülő lányunk az asztalnál így szólított meg valamikor, eléggé az elején. Kisunokám akkor egy pillanat alatt beveste magába ezt a megszólítást, és azóta ő is így szólít. Számomra ez nagyon jellemző volt arra, hogyan isszák magukba, és tulajdonképpen hogyan élnek is abból, ami körülöttük zajlik.

Az olajfestmények a falon függnak, kiállítóterekben láthatók. A mi élő, kétlábon járó festményeink pedig néhány év után kikerülnek az óvodába, mint első állomás, ahol az óvónő, a dada, a többi gyerek és a többi szülő láthatja, gyönyörködhet benne. Később tágul a kör: iskolában, munkahelyeken mozognak „festményeink”, és aszerint, hogy milyenre sikerültek, gyönyörködhetnek benne mások is. Végző soron pedig majd a mennyországban, azon a szép helyen fognak tovább élni.

Fontos

Fontos, mert hiszen a teremtő Istentől kapjuk rá a megbízatást, és tőle függ az életerőnk. Tehát a saját és a gyerekeink életerejé, életöröme.

Tekintsünk bele a Szentírásba, és nézzük azt a részt, ami arról számol be, hogy az Úr Jézus életének túlnyomó részét, 33 évből harmincat családi otthonban, a názáreti házban, Mária és József körében, egy kis zárt térben töltötte. Eltűnődhetünk rajta, hogy mi lehet ennek az oka? Mit akarhat ezzel a Szentírás kifejezni? Mennyire bevethette volna az Úr Jézus már sokkal korábban isteni erőit a világ és az emberek alakítására? De Ő csak 30 évesen lépett ki ebből az elszigetelt názáreti otthonból. Kentenich atya szerint ezzel a mennyei Atya egyértelműen és határozottan arra akar rámutatni, hogy milyen felmérhetetlen áldás sugárzik az igazi keresztény családokból a világ számára. Az Úr Jézus is ezen a helyen tankolta be, szívta magába mindazt, amire szüksége volt a későbbi, hároméves működéséhez. A mindennapi gyakorlatban, a hétköznapi életben általában elfeledkezünk a családi otthon jelentőségéről. Magától értetődőnek tekintjük, mint ami hozzátartozik az élethez, ami „magától” felépül, létrejön. Leginkább csak akkor tűnik elő fontossága, amikor hiányzik a feleség, az anya a házból, az otthonból. Ha elmegy pl. szülni s egy hétig nincs otthon. Minden megváltozik. Ilyen esetekben tűnik elő igazán, hogy ki is ő, és mit jelent a családnak.

II.

Most nézzük meg közelebbről a háziasszonyi munka néhány részletét. Elidőzünk egy kicsit, hogy felfedezzük bennük az emberi munka alkotó és önelajándékozó mozzanatait. Meg szeretnénk mutatni, hogyan veszünk részt ezzel a munkával a jó Isten munkájában.

Főzés

Azzal kezdődik, hogy kigondolom, mi legyen ma az ebéd. Tehát először egy szellemi tevékenység. Tudnom kell egyrészt, hogy milyen nyersanyagok állnak a rendelkezésemre, másrészt, mi a legalkalmasabb étel a gyerekeknek, a férjemnek. Ezután elkészítem az ebédet. Létrehozok valami olyat, ami előtte nem volt. Egy alkotás születik a kezem munkája nyomán. Akkor sikerül jól ez az alkotás, ha a családomnak ízlik, ha örülnek neki, és az ebéd után jobban érzik magukat. Ha tehát va-

lami olyat hoztam létre, amivel megajándékozhattam a családom tagjait, ami jó a számukra. Ennek az alkotó munkának a másik, belső vonulata az igyekezet, hogy minőségi, jó munkát végezzek. Ha kapkodva, esetleg kelleetlenül végzem, összecsapom, és utána a konyha valóságos romhalmaz, akkor a munkám nem tükrözi a jó Isten alkotó munkáját. De ha elégséges időt szánok rá, ha nyugodt vagyok, ha összpontosítom a figyelmemet, akkor gazdaságosan, céltudatosan, ésszerűen végzem a munkámat. Hozzátartozik ehhez az is, hogy ha én nyugodtan és összeszedetten dolgozom, akkor ez jó hatással van a környezetemre. Kisugárzik, átragad a családtagokra is, egy pozitív erőhatásként, ami szintén fontos a számukra. Ha fontos, hogy időre készüljön el az ebéd, akkor a minőségi munkához az is hozzátartozik, hogy pontosan ott lesz az ebéd az asztalon. Sőt még arra is ügyelhetünk, hogy ne legyen túl forró sem. Az ebédhez hozzátartozik az asztal megterítése is. Ha úgy vesszük, ez egy naponta ismétlődő, szürke, apró munka. De ide is belevihetünk alkotó és ajándékozó mozzanatokat. A terítésnek, a megterített asztalnak hangulata van. Megfigyelhetjük az embereket, ki, hogyan terít. Gondolhatok már a terítésnél arra, hogy ki fog ott ülni. Tekintettel lehetek a balkezes fiúra, a kedvenc tányérra, pohárra, evőeszközre... Így a terítésben is elrejthetünk egy kis kedvességet, szeretet-ajándékot is.

Takarítás

Ez mindenki számára ismert házimunka. Hol nyilvánul meg ebben az alkotó és ajándékozó tevékenység? Ha kitakarítjuk az otthonunkat, akkor nem úgy alkotunk valamit, mint a főzésnél. Az alkotás itt nem „kézzelfogható”. Amikor rendet rakunk és kitakarítunk, kiszellőztetünk, akkor lehet, hogy nem több, hanem kevesebb tárgyunk lesz. A többlet, amit létrehoztunk, a rend. És ebben a rendben az egyes tárgyoknak, dolgoknak nagyobb a kisugárzásuk. Ez is alkotás és ajándék. Mert így elsősorban mi magunk, aztán a férjünk, a gyerekeink is jobban érzik magukat a tiszta, rendes, jó levegőjű lakásban, környezetben. Tehát a munkánkkal alkottunk valamit az otthonunkban, amivel gazdagabbak lettünk. Azáltal pedig, hogy a helyükre kerültek a dolgok, energia szabadul fel, hiszen nem kell keresni, ott van minden a helyén, odanyúlok és megtalálom, amire szükségem van.

A szavak megformálása

Ez a rejtett munkafolyamat természetesen nemcsak a háziasszonyra vonatkozik. Mi adja meg szavaink minőségét? Mitől lesz jó a beszédünk? Attól, hogy pozitív igazság van mögötte. Ez alkotó munka, hiszen mostani, rohanó napjainkban, állandóan mozgó világunkban nem könnyű magunkba tekintve úgy kimondani a bennünk levő valóságot, hogy abból igazi és jó szavak, beszéd szülessen, amivel a személyes kapcsolatainkat, az otthonunkban uralkodó légkört építjük és gazdagítjuk. Sokszor nehéz még arra az egyszerű kérdésre is igaz választ adni: „Hogy vagy?” Az embert gyakran sok minden leköti, foglalkoztatja, és ha így hirtelen válaszol a kérdésre, előfordulhat, hogy nem mond igazat. Egy ilyen kérdésre nem szabadna elhamarkodottan válaszolni. A jó szavakkal, amiket megkeresünk és kimondunk, jó légkört építünk, és ezzel a saját és a családuk közérzete is jobb lesz, gazdagodik, erősödik. Ha lusta vagy felületes vagyok, és nem végzem el ezt a munkát, tehát ha nem formálok jóvá szavaimat, akkor gyengülnek a személyes kapcsolataim. Ha rossz szavakat mondok, rombolom a család légkörét és csökken az életerő. Milyen szavakat mondtunk ma? Mi jót tudtam ma mondani a társamnak? Melyik az a jó szó, amire ma várt, amitől jobban érzi magát? Mit mondtam, mondok a gyerekeimnek? Pl.: hogyan szólítom meg őket? A megszólításnak is van, lehet minősége. Ez is lehet alkotás. Mit ér, hogyan hat egy megszokott, menetközben odavetett szó, egy olyan megszólítás, amikor esetleg gondolatban meg a szívemben is tulajdonképpen egészen máshol vagyok?! Ha megszólítok valakit, a szemébe nézek-e? Odafordulok-e feléje a szívemmel is?

Egyszer régen kaptunk egy hatalmas, szépen kidíszített, tetszetős csokoládé nyuszit. De nagyon könnyű volt. Vékony csokoládé fala volt és belül üresség. Ne legyenek a szavaink is ilyenek! A gyengédségem szavai, mint pl. „Drágám, Édesem”... mihez hasonlíthatok? Van-e bennük igazi töltés, vagy csak szépnek tűnő, de üres frázisok?

III.

Mit tehetünk azért, hogy ebben a fontos, ember- és családépítő munkában jó eszközök lehessünk?

Kentenich atya szerint: A munka „az ember testét-lelkét egészségessé és üdévé teszi, és abban meg is tartja.” (Nailis: Szentség a hét-

köznapokban, 100. old.) Vagyis a jól végzett munka kibontakoztatja a személyiség magvát, éleszti, valamint elmélyíti az egészséges öntudatot. Mi, feleségek, háziasszonyok, családanyák az otthoni munkánkat, helyünket is a jó Isten akaratának tekinthetjük. Ő helyezett minket ide és bízta ránk ezt a munkát. Tehát fontos, hogy örömet találjunk benne, és jó munkaeszközökké váljunk az Ő kezében.

Saját tempó

Megfigyeléseink szerint az otthon végzett munka örömének egyik feltétele, hogy megtaláljuk a saját tempónkat. Ez személyenként egészen változó lehet. Érdemes mindenkinek megfigyelnie saját magát, hogy a személyiségéből fakadóan milyen a tempója. Milyen tempóban tud úgy dolgozni, hogy közben nyugodt, derűs marad és jó munkát végez. Ez személyenként változik. Hogyha valaki gyors alkat, akkor nyilván az esik nehezebbre, ha lassan kell dolgoznia. A lassút pedig gyorsan kifárasztja, ha rövid idő alatt sokféle dolgot kell elvégeznie. Tehát jó, ha erre tekintettel vagyunk és megfigyeljük magunkat, hogy milyen tempóban tudunk igazán hatékonyan dolgozni és kitartani. Fontos, hogy hűek legyünk a saját tempónkhoz.

Saját munkastílus

Keressük meg a saját stílusunkat. Pl. azt, milyen külső körülmények segítik munkánkat. Vannak olyanok, akiknek jobban megy a munka, ha ott vannak körülötte a gyerekek vagy a házastársa. Ilyenkor hatékonyabbnak érzi magát, és valóban az is. Vannak olyanok is, akik külső csendben, nyugalomban, egyedül tudnak jobban dolgozni. Vannak, akik szívesen hallgatnak a házimunka közben valami szép zenét, esetleg egy jó előadást. Ez lendületet ad a munkájuknak. Vannak, akik munka közben szívesen dúdolnak, énekelnek, s így flottabban megy minden.

Fontosságunk tudata

Azért, mert fontos munkát végzünk, fontosnak tartjuk és érezhetjük is magunkat. Ez a saját magunk iránti alapbeállítottságunk. Éppen ezért gondoskodnunk kell arról is, hogy mindig legyen elég fizikai és lelki erőnk. A fizikai erővel kapcsolatban ki kell emelni az elégséges alvás fontosságát. Ez az első lépcsőfok a szeretet útján. Ez is egy fontos „munka”, mert adott esetben erőfeszítésbe, fáradságba kerülhet. Az alvásra szánt időt gyakran úgy kell kiszakítani, elvenni a hétköznapi élet

sok fontos dologtól. Sokszor nem könnyű megszakítani a munkát és alvásra, pihenésre fordítani az időt. A következő visszaemlékezés egy püspöktől származik: „Édesapám elesett a világháborúban. Anyám szűkös, nehéz körülmények között, egyedül nevelt bennünket. Egy kis parasztgazdaságunk volt, abból éltünk. De még az ételt is nagyon be kellett osztani. Anyám naponta nehéz testi munkát végzett. Ezért úgy osztotta el az ételt, hogy neki magának tényleg jusson elég, és inkább nekünk, a gyerekeinknek adott kevesebbet. Éppen azért tette ezt, mert tudatában volt, hogy az egész család létfenntartása az ő erejétől, munkájától függ.” Jól lehet az ember, egy anya „jó szíve” inkább arra hajlana, hogy mindenről lemondjon a gyerekei javára. De a jó szívhez bölcsességnak is kell járulnia, mely messzebbre is tekint.

Tehát az anyák regenerálódására szánt időt is komolyan kell vennünk. Szembe kell szállni az olyasféle kísértésekkel, mely azt sugallja, hogy akkor hozunk értékes áldozatot a családjunkért, ha testileg-lelkileg tönkretesszük, „elégétjük” magunkat, és így beleegyezzünk fizikai és szellemi leépülésünkbe.

Lelkierőnk mozgósítása

Lelkünk ápolása érdekében időre és figyelem-összpontosításra van szükségünk. Fontos feladat, hogy férj és feleség együtt mindig újra elidőzzön ennél a kérdésnél: Hogyan gondoskodhatunk együtt a lelkünk-ről, a lelkierőnk-ről?

Ismerek egy házaspárt, akinek sok apró gyereke van, s a feleség lelki ereje mindig újra elfogyott. Gondolkozni kezdtek, hogy mit tehetnének ez ellen. Felvetődött a heti egy „szabadnap” gondolata, de még fontosabbnak tartották, hogy naponta biztosítsanak az anya számára „szabadidőt”. Be is vezették, hogy naponta 1-1,5 óra fölött az anya szabadon rendelkezhet, ez az idő csak az övé, és azt csinál akkor, amit akar. Kérhetünk és ajándékozhatunk ilyen szabadidőt is egymásnak pl. névnapra, születésnapra, karácsonyra, házassági évfordulóra stb.

A pihenés, regenerálódás módja nagyon személyiségfüggő lehet. Van, akinek az jelent feltöltődést, hogy elmegy a városba kirakatokat nézegetni, bevásárolni; vagy elmegy futni, tornászni; vagy olvas egy jó könyvet... Ha egy nőnek egyébként nem jut ideje az olvasásra, akkor az az egy-másfél óra olvasás sokat segíthet. Az imádkozás is jó feltöltődési alkalom lehet. A társunkkal való érintkezésben is fel lehet tankolni. Egy rövid telefonbeszélgetés; meghitt szemkapcsolat, ölelés sokszor sok erőt adhat.

A társunknál való ilyen megpihenés nem mindig egyszerű dolog. Előfordulhat adott esetben, hogy puha párna helyett egy szűrős kaktuszra hajtjuk le a fejünket. Ha kellemetlen és szűrős is, azért még így sem lehetetlen a pihenés. Elidőzhetem nála, és megpihenhetek abban a gondolatban és hitben, hogy a jó Isten adta őt nekem. Vagyis tud a vele járó fájdalmamról. És ez az ő akarata. Végső soron tehát a jó Isten akaratában való megnyugvás és elidőzés az igazi pihenés.

Egy másfajta lelki feltöltődés lehet, ha napközben betérek a házi-szentélybe, és egy röpke pillanatra elengedek mindent. Egy kicsit elengedem magam, majd egy kicsit hátra és előre tekintek.

Nem tekintem magamat nélkülözhetetlenek

Ez belső hozzáállás kérdése. Sokszor észrevehetjük, hogy egyesek azt képzelik, bizonyos dolgokat csak ők tudnak jól elvégezni. Elsiklanak afölött, hogy a társukban is van alkotó erő, készség, és ő is készenlétben áll, szívesen bekapcsolódna a munkába. Ugyanígy a gyerekekben is rejlenek alkotó erők. Jó volna azokat is aktivizálni, kiaknázni. Csak hát az a nehézség, hogy nem bíznak bennük. Előítéletekkel beskatulyázzák őket. Megengedhetetlennek tartják, hogy esetleg elrontsanak, összetörjenek valamit. Pedig ezzel hosszútávon maguk ellen dolgoznak. Ha a gyerekeknek segítünk, és amikor szívesen vállalkoznak, bevonjuk őket a házimunkába, akkor jó beruházást végzünk. Talán pillanatnyilag áldozatba kerül, amikor elmagyarazzuk, megmutatjuk, mit, hogyan kell csinálni. Lehet, hogy ezalatt kétszer annyi munkát is el tudnánk magunk végezni. De ezáltal elveszíthetjük a holnapi, holnap utáni segítségünket. (Nem is beszélve arról, hogy elmulasztjuk így a kínáló feladatközösség élményét, és az egész család is szegényebb lesz ezáltal.) Az a jó nevelő, aki nem végzi el a gyerekei helyett azokat a munkákat, amire már ők is képesek.

Kétéves unokánknál láttuk, hogy milyen szívesen mosogat. Amikor mosogatni kezdek, odahúzza a konyhaszéket a mosogatóhoz, föláll rá és ő öblöget. Közben persze mindenfelé csurog a víz, átázik a ruhája is. Hamarabb készen lettem volna, ha nem „segít”. De, amikor taníttattam, hogyan szedje ki és hová borítsa le az edényeket, arra gondoltam, hogy három év múlva, amikor a kistestvérei jönnek majd, ő már tudni fogja, és akkor már ő fogja tanítani a kicsiket.

Egy másik példa a teregetés. Olyan örömmel jön velem a kimosott ruhákat teregetni. Szívesen adogatja a csipeszeket, odanyújtja a kisebb

ruhadarabokat. Itt már valóságos segítség. Gyorsabban végzünk együtt, mint egyedül.

Tehát szívesen hozok áldozatot azért, hogy a kicsiket tanítgassam, elidőzőm velük egy-egy feladatnál, hogy sikerélményük legyen. Tévesen sokszor azt hisszük, hogy elég egy-két odavetett szó vagy mozdulat, és akkor már megérti. Pedig nem elég. Nem sikerül neki a dolog, mert nem kapta meg a szükséges útbaigazítást, és ezáltal elvesztette a kedvét is. Legközelebb már nem tud olyan szívesen bekapcsolódni. A gyerekek ilyen tanítgatása kerülhet egy kis pénzbe is. Belekerülhet néhány eltört pohárba vagy tányérba is. A kár nem mérhető ahhoz az eredményhez, hogy ügyesebb, tanultabb lett.

Tehát amit el tud és el is akar végezni a társam, a gyerekem, azt szívesen megengedem neki. Sőt, adott esetben még tanulok is tőle, hiszen a kreativitása olyan megoldásokat is hozhat, ami nekem eszembe se jut. A gyerekeknél a pontos útbaigazítás nagyon fontos annak érdekében, hogy sikerélményük legyen. Nagyon fontos a dicséret is, az elismerő értékelés, amikor elvégzett valami megbízatást. Vigyázzunk rá, kedvét ne szegjük!

IV.

Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy aki dolgozik, Istenhez hasonlít. Élesztgetjük magunkban az igényt, hogy a munkánk minőségi, jó munka legyen. Mert így fog igazán örömet okozni, mert végső soron a jól végzett munka által leszünk hasonlóak Istenhez.

Jó, hogyha újra meg újra megállunk és elidőzünk együtt, hogy megvizsgáljuk, hogyan is dolgozunk; hogy mit tehetnénk azért, hogy a munkánk jobb, örömmel teltebb legyen. Hogyan gondoskodunk a pihenésről, regenerálódásról? Hogy állunk a fizikai és lelki erővel? A házastársammal hogyan tudnék itt együttműködni? Hogyan tudnánk gyerekeinket okosan bevonni a házimunkákba? Ismerjük-e, szeretjük-e, tiszteljük-e házastársunk napi munkáját? Érdeklődünk-e utána, kifejezzük-e elismerésünket? Érezzük-e, értjük-e, hogy házastársunk érettünk, az egész család boldogságáért dolgozik? Hogy ebben bensőséges, igaz szeretete fejeződik ki?

TARTALOMJEGYZÉK

A NŐK SAJÁTOS HIVATÁSA	3
<i>(Erhard Gertrud könyvéből)</i>	
A nő helyzetének alakulása	3
A nőkép torzulásai	7
a) A nihilista	7
b) A háztartásbeli	8
c) A „nőcske”	9
d) Az amazon	10
A nő sajátos értékei	12
a) A női szeretet	13
b) A női érzés és érzelem	14
c) Anyaiság	14
d) A női önzetlenség	15
e) A nők életkapcsolatai	16
f) A női intuíció	16
NŐ VAGYOK: ÉN, ITT, MOST	18
<i>(Da Graca Sales Maria, schönstatti Mária-nővér előadása)</i>	
Bevezetés	18
I. Az itt és a most kihívásai	19
1. Korszakok és váltoátállítások a Peking felé vezető úton ..	19
2. Egyenjogúság vagy egyformaság?	21
3. Mit szólnunk mindehhez?	23
II. A női lét	25
1. A női lét egy másik lét. Igen, de miben?	25
2. A nőiség mint adomány	26
3. A női lét mint feladat	28
III. Női lét: én, itt, most	31
1. Az én Dachaum	31
2. Máriával Dachauban	33
3. Máriaként Dachauban	35
Befejezés	36

A MAI NŐK VÁLSÁGA	38
<i>(Beller Tilmann atya előadása)</i>	

EGY MAI NŐ ÉNKÉPE	43
<i>OÁZIS újság, 1992. március, II. évf. 1. (5.) sz.</i>	

EMBERI KAPCSOLATOK LÉTESÍTÉSE ÉS ÁPOLÁSA	45
<i>(Mater Ter Admirabilis folyóirat 1996. 2. sz.)</i>	

A hivatásom? Apostolkodás!	45
Nem hagyom magam a munkától elnyomni	45
Mindig a legfontosabb dolgokat csinálom	46
A gyerekeket is számon tartom	46
Ez a feladat az én hivatásom	46
A házaspár közös döntése volt	46
Személyes gazdagodás	47
Emelkedő önérték-tudat	47
Sokkal több mint egy „fitness stúdió”	47
Istennel és a Szűzanyával együtt dolgozom	47
A boldogság forrása	48

AZ ASSZONYOK OTTHONI MUNKÁJA	49
<i>(Családnapok, Óbudavár, 1996)</i>	

Sok és változatos	49
Nem látványos	49
Fontos	51
Főzés	51
Takarítás	52
A szavak megformálása	53
Saját tempó	54
Saját munkastílus	54
Fontosságunk tudata	54
Lelkierőnk mozgósítása	55
Nem tekintem magamat nélkülözhetetlennek	56